

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
FAKULTA MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ

Obor: Mezinárodní obchod

Vývoj mnohostranných rokování o liberalizácii obchodu vo WTO

(bakalářská práce)

Autor: Zuzana Švehlová

Vedoucí práce: Ing. Ludmila Štěrbová, CSc.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval/a samostatně a vyznačil/a všechny citace z pramenů.

V Praze dne .....

.....

Podakovanie:

Na tomto mieste by som rada poďakovala vedúcej mojej bakalárskej práce Ing. Ludmile Štěrbovej, CSc. za jej odborné pripomienky, ktoré mi poskytla pri písaní práce.

OBSAH:

ÚVOD	1
1 VÝVOJ MNOHOSTRANNÝCH OBCHODNÝCH JEDNANÍ OD MINISTERSKEJ KONFERENCIE V DAUHÁ	3
1.1 Ministerská konferencia v Dauhá	3
1.1.1 Prípravný proces	4
1.1.2 Ministerská deklarácia z Dauhá	5
1.1.3 Vybrané mandáty obsiahnuté v deklarácii	6
1.2 Vývoj rokovaní vo vybraných oblastiach do začiatku piatej Ministerskej Konferencie	9
2 VÝVOJ MNOHOSTRANNÝCH OBCHODNÝCH JEDNANÍ OD MINISTERSKEJ KONFERENCIE V CANCÚNE	12
2.1 Ministerská konferencia v Cancúne	12
2.2 Výsledok konferencie a reakcie členov	13
2.3 Obnovenie rokovaní v roku 2004.....	15
2.4 Generálna rada WTO v Ženeve v júli 2004	17
2.5 Vývoj rokovaní vo vybraných oblastiach do začiatku šiestej Ministerskej konferencie	19
3 VÝVOJ MNOHOSTRANNÝCH OBCHODNÝCH JEDNANÍ OD MINISTERSKEJ KONFERENCIE V HONGKONGU	22
3.1 Ministerská konferencia v Hongkongu	22
3.1.1 Ministerská deklarácia z Hongkongu.....	23
3.1.2 Vybrané mandáty obsiahnuté v deklarácii	24
3.2 Vývoj jednaní po Ministerskej konferencii v Hongkongu.....	25
3.2.1 Rokovania v Ženeve v júni 2006	26
3.2.2 Summit v Davose 2007	28
3.2.3 Stretnutie G4 v Postupime v júni 2007	29
3.2.4 Summit v Davose 2008	30
3.2.5 Súčasný vývoj jednaní	30
ZÁVER	32
POUŽITÉ ZDROJE	34
PRÍLOHA 1	39
PRÍLOHA 2	54
OBRÁZKOVÁ PRÍLOHA	58

Úvod

Cieľom mojej práce je popísať vývoj mnohostranných rokovaní o liberalizácii obchodu vo Svetovej obchodnej organizácii¹. Vzhľadom na široký rozsah danej problematiky sa chcem zamerať na obdobie posledných siedmich rokov, tzn. na postup jednaní od začatia tzv. katarského kola v roku 2001 až po súčasný stav rokovaní vrátane aktuálnych problémov a ich možného dopadu na ďalší priebeh liberalizácie.

WTO je nástupníckou organizáciou Všeobecnej dohody o clách a obchode², ktorá vznikla v roku 1947 ako dočasná zmluvná úprava medzi 23 krajinami. Hlavná úloha GATT spočívala v stanovení základných pravidiel a zásad pre obchod s tovarom medzi členskými krajinami na základe realizácie obchodných kôl rokovaní. Hlavným cieľom WTO ako nástupníckej organizácie je zvyšovanie výroby a obchodu s tovarom a službami a to v súlade s cieľom trvale udržateľného rozvoja. WTO bola zriadená 1. januára 1995 ako výsledok rokovaní Uruguajského kola, ktoré bolo posledným kolom rokovaní v rámci GATT; viac viz. [8].

Najvyšším orgánom WTO je Ministerská konferencia. Uskutočňuje sa najmenej raz za dva roky a má výhradné právo prijímať rozhodnutia ku všetkým otázkam mnohostranného obchodného systému a k dohodám, ktoré sú záväzné pre členov organizácie. V doterajšej histórii WTO sa uskutočnilo šesť Ministerských konferencií³. Štvrtá Ministerská konferencia WTO, bola úspešne ukončená prijatím Deklarácie ministrov, ktorým bolo odsúhlasené začatie nového kola multilaterálnych obchodných jednaní o ďalšej liberalizácii obchodu na pôde WTO pod názvom "Rozvojová agenda z Dauhá".

WTO je kľúčovou organizáciou v medzinárodnom obchode, ktorý je nielen v súčasnosti postavený na jeho nepretržitej liberalizácii. Avšak bez ohľadu na predošlé dosahovanie úspešných výsledkov uvoľňovania svetového obchodu v rámci GATT a neskôr v rámci WTO, prináša podľa odborníkov v súčasnosti stále prebiehajúce katarské kolo v porovnaní s minulosťou iba čiastočné výsledky a

---

¹ Ďalej len WTO (World Trade Organization)

² Ďalej len GATT (General Agreement on Tariffs and Trade)

³ 1996 v Singapúre, 1998 v Ženeve, 1999 v Seattli, 2001 v Dauhá, 2003 v Cancúne a 2005 v Hongkongu

nepatrné zlepšenie, pričom sa poukazuje hlavne na problém prevahy vyspelých štátov nad rozvojovými krajinami. Vyspelé krajiny vstupovali do GATT resp. WTO s výrazne lepšou pozíciou, pretože ich schopnosť predsavzať si vhodnú stratégiu zahraničnej obchodnej politiky a sledovať jej plnenie je všeobecne vyššia, ako u väčšiny rozvojových krajín (významnú výnimku tvoria napríklad novindustrializované štáty juhovýchodnej Ázie). Okrem toho sú vyspelé krajiny schopné reagovať na zmeny situácie vo svetovej ekonomike a prispôbiť sa im tak, aby ich ekonomika a obyvateľstvo neutrpeli vážne dopady. Odlišné priority týchto dvoch skupín spôsobujú, že hľadanie vhodných kompromisných riešení súčasných rokovaní je čoraz ťažšie a je málo pravdepodobné očakávať zmenu tejto situácie.

V mojej práci by som sa preto chcela venovať priebehu jednotlivých Ministerských konferencií, dopadu ich výsledkov na ďalší postup liberalizácie obchodu, problémy, ktoré sa v rámci mnohostranných rokovaní vyskytli a mali vplyv na ich ďalší priebeh. Prvú časť venujem vývoju mnohostranných rokovaní od uskutočnenia štvrtej Ministerskej konferencie v katarskom Dauhá. Druhá časť popisuje piatu Ministerskú konferenciu v Cancúne v roku 2003 a zasadanie Generálnej rady WTO 31. júla 2004 v Ženeve, kde bola schválená dohoda o ďalšom postupe v jednaniach. V poslednej časti sa budem zaoberať vývojom rokovaní od šiestej Ministerskej konferencie, ktorá sa uskutočnila v roku 2005 v Hongkongu a pokúsím sa o zhodnotenie súčasného vývoja rokovaní a zdôraznenie hlavných problémov, ktoré spôsobili ich narušenie.

1 Vývoj mnohostranných obchodných jednaní od Ministerskej konferencie v Dauhá

1.1 Ministerská konferencia v Dauhá

Na v poradí štvrtej Ministerskej konferencii v katarskom Dauhá, ktorá sa konala v dňoch 9. až 14. novembra 2001, bola zahájená tzv. Rozvojová agenda z Dauhá, ktorá predstavuje deviate kolo mnohostranných medzinárodných obchodných jednaní. Hlavným cieľom konferencie malo byť určenie ďalšieho fungovania a smerovania WTO prostredníctvom prijatia pracovného programu pre najbližšie obdobie. Kolo malo byť zavŕšené k 1. januáru 2005, ale v dôsledku toho, že sa nepodarilo nájsť zhodu v zásadných otázkach v rámci ministerskej konferencie v Cancúne konajúcej sa v septembri 2003, nebol tento termín dodržaný.

Ako rozvojový program býva toto kolo označované z dôvodu, že členské štáty WTO si uvedomujú značný vplyv globalizácie v svetovom hospodárstve a liberalizácie v svetovom obchode na vznik rozdielov v úrovni ekonomickej vyspelosti jednotlivých krajín a tiež na prehĺbovanie obrovských rozdielov životnej úrovne obyvateľstva týchto krajín. Téma rozdielu medzi ekonomicky vyspelým a rozvojovým svetom má vo WTO resp. GATT dlhodobejšiu tradíciu, ktorá sa datuje už od šesťdesiatych rokov minulého storočia⁴, ale až v rámci rozvojového programu z Dauhá sa stáva jedným z predných záujmov mnohostranných rokovaní, pretože všetky riešené problematiky sú prepojené tzv. "rozvojovým aspektom", ktorý predstavuje poskytovanie väčších výhod rozvojovým krajinám s cieľom urýchlenia ich hlbšieho zapojenia do svetového obchodu, ktoré by im napomohlo v ich rozvoji. Dohody WTO poskytujú rozvojovým krajinám tiež zásady zvláštneho a rozdielneho zaobchádzania, ktoré im v určitých oblastiach umožňujú nižšiu mieru záväzkov, rôzne výnimky, dlhšie implementačné obdobia, rozvojovú a technickú pomoc atď.. WTO taktiež podporuje vzájomný obchod týchto krajín, ktorý by mohol mať výrazne kladný vplyv na rozvoj ich ekonomík.

---

⁴ Napr. Haberlerova správa o podmienkach v obchode s primárnymi komoditami (1958), začlenenie Časti IV o obchode a rozvoji do GATT (1965) atď..

Všeobecnými nástrojmi, ktoré boli používané už i v predchádzajúcich kolách, sa stali preferenčné režimy pre rozvojové krajiny, ako napr. bezcolný prístup ich produktov na vyspelé trhy; miernejšie tempo liberalizácie, tzn. nižšie ciele a dlhšie časové obdobie pre ich plnenie a odklad účinnosti niektorých ustanovení týkajúcich sa pravidiel o investíciách, užitia ochranných mechanizmov a ochrany duševného vlastníctva. Všeobecne platí, že najmenej rozvinutým krajinám boli udeľované ďalšie výnimky, pričom sa na ne záväzky prijaté v rámci WTO často vôbec nevzťahovali.

Medzi nové oblasti riešené v rámci Rozvojovej agendy z Druhá patrila napr. otázka medzinárodného obchodu a investícií⁵. Okrem otvárania nových tém sa Rozvojová agenda zaoberá tradičným znižovaním ciel, s dôrazom na redukciiu prekážok v prístupe produkcie rozvojových krajín na trhy rozvinutých krajín. Pokračujú jednania o uvoľňovaní obchodu s poľnohospodárskou produkciou, ktorá je spolu s ďalšími kontroverznými oblasťami rozhodujúca pre úspešné splnenie „rozvojového programu“. Dosiahnutie úspešných výsledkov v tejto oblasti by predstavovalo významný pokrok v celom doterajšom postupe liberalizácie svetového obchodu. WTO sa tiež ďalej sústreďuje na problematiku implementácie už predtým platných pravidiel a detailný výklad ustanovení s hlavným cieľom zabrániť ich zneužívaniu.

1.1.1 Prípravný proces

Prípravy na Ministerskú konferenciu v Druhá začali už v januári 2000, krátko po neúspešnej tretej Ministerskej konferencii v Seattli v decembri 1999. V rámci príprav vznikol plán opatrení, ktorý zahrňoval štyri body. Prvý z nich predstavoval špecifické podnety pre pomoc najmenej rozvinutým krajinám⁶, vzťahujúce sa na ich lepší prístup na trh. Ďalšími bodmi boli špeciálny mechanizmus pre tzv. implementačné otázky (úpravy alebo výklad niektorých ustanovení už platných dohôd a ujednaní WTO), kompletné preskúšanie technickej spolupráce a aktivity, zamerané na budovanie kapacít⁷. Ako posledný bod bol uvedený popis postupov

---

⁵ Otázka patrí medzi tzv. singapurské témy z prvej Ministerskej konferencie WTO v Singapúre v roku 1996.

⁶ Definované na základe kritérií UNCTAD.

⁷ Spolu s preferenčným zaobchádzaním patria medzi nástroje WTO, ktoré majú napomáhať rozvoju a znižovaniu zaostalosti rozvojových krajín.

zabezpečujúcich aktívnejší a efektívnejší prístup všetkých členov WTO. Všetky prípravné opatrenia sa preukázali ako úspešné.

V januári 2000 boli započaté mandátne rokovania o sektore poľnohospodárstva a služieb. Tieto dva ekonomické sektory predstavujú zhruba dve tretiny celosvetového objemu výroby a približne rovnakú časť z hľadiska globálnej zamestnanosti. Do toho okamihu bolo predložených 121 návrhov členských štátov v oblasti poľnohospodárstva a 50 návrhov členských štátov pre oblasť služieb.

Vo februári 2001 Generálna rada WTO súhlasila s ponukou Kataru ako hostiteľa konferencie a od apríla 2001 prebiehali rokovania v rámci prípravného procesu, ktoré za hlavné témy štvrtej Ministerskej konferencie určili začatie mnohostranných obchodných rokovaní o ďalšej liberalizácii obchodu a prijatie konkrétnych opatrení, vedúcich k riešeniu problémov rozvojových a najmenej rozvinutých krajín pri implementácii existujúcich dohôd a rozhodnutí WTO, čo pre túto skupinu krajín predstavovalo kľúčovú prioritu, realizáciou ktorej bol podmienený ďalší postup jednaní. Podklad pre rokovania členských krajín tvorili návrh ministerskej deklarácie a návrh rozhodnutia k otázkam a problémom týkajúcich sa implementácie, ktoré pripravil predseda Generálnej rady v spolupráci s generálnym riaditeľom WTO na základe konzultácií a rokovaní v priebehu prípravného procesu.

1.1.2 Ministerská deklarácia z Dauhá

Nové kolo multilaterálnych jednaní v Dauhá, označené ako Rozvojový program, sa začalo po šiestich dňoch intenzívnych rokovaní, prijatím Ministerskej deklarácie, ktorá bola schválená 14. novembra 2001. Deklarácia obsahuje potvrdenie základných princípov a cieľov Dohody o založení WTO, potvrdenie záväzkov členských krajín WTO a Pracovný program. Do programu nového kola bolo zahrnutých 21 tém, z ktorých väčšina bola predmetom jednaní. Niektoré témy ďalšie vyjednávania nevyžadovali, ale mali sa taktiež stať predmetom tohoto kola (napr. implementácia dohôd z Uruguajského kola, v priebehu ktorých realizácie sa vyskytli problémy).

Na základe deklarácie bol vytvorený Výbor pre obchodné rokovania (TNC)⁸, ktorý má na starosti samotné jednania v rámci nového kola. Tie sa riadili princípom transparentnosti⁹ a tzv. jednotného záväzku, čo znamenalo, že všetky výsledky prebiehajúceho kola mali byť uvedené do platnosti súčasne a záväzné pre všetkých členov WTO. Deklarácia z Dauhá tiež stanovila časový harmonogram a presné termíny, do ktorých mali byť dohodnuté ciele splnené. Napriek tomu sa jednania tohoto kola, rovnako ako jednania predchádzajúcich kôl ukázali ako zložité, s tendenciou presúvania schválených termínov jednotlivých etáp.

1.1.3 Vybrané mandáty obsiahnuté v deklarácii

Implementačné otázky

Pojem implementácia predstavuje problémy rozvojových krajín s plnením záväzkov vyplývajúcich z platných dohôd v rámci WTO, tzn. dohôd vyplývajúcich z Uruguajského kola rokovaní. Implementačné otázky sú jednou z oblastí WTO priťahujúcich najviac pozornosti, čo sa týkalo takmer trojročného obdobia zložitých vyjednávaní pred samotným začiatkom Ministerskej konferencie v Dauhá. Výsledkom rokovaní bol dvojaký prístup, v rámci ktorého bolo viac ako 40 bodov programu vyriešených pred alebo priamo na konferencii v Dauhá a zvyšná väčšina sa okamžite stala predmetom nadchádzajúcich rokovaní. Rozhodnutia z oblasti implementačných otázok sa týkajú mimo iného napr. poľnohospodárstva, textilu a odevov, technických obchodných bariér, antidumpingu, obchodných investičných opatrení (TRIM), colného ohodnotenia, pravidiel pôvodu, dotácií a vyrovnávacích opatrení, dohody o obchodných aspektoch práv k duševnému vlastníctvu (TRIPS) atď..

Rozhodnutia z oblasti implementačných otázok sú zahrnuté v hlavnej Deklarácii z Dauhá, kde sa ministri zhodli na tom, že rokovania o nevyriešených implementačných otázkach sa majú stať ucelenou časťou Pracovného programu v nasledujúcich rokoch.

---

⁸ Trade Negotiations Committee

⁹ Princíp transparentnosti predstavuje povinnosť členskej krajiny oznamovať ostatným členom všetky platné a plánované právne a legislatívne úpravy, ktoré súvisia s obchodom.

Poľnohospodárstvo

Rokovania o otázkach týkajúcich sa poľnohospodárstva boli zahájené začiatkom roku 2000, pod článkom 20 Dohody WTO o poľnohospodárstve¹⁰. Do novembra 2001, teda do začiatku Ministerskej konferencie v Dauhá bolo na prejednanie predložených 121 návrhov členských štátov. Deklarácia potvrdzuje dlhodobý cieľ stanovený už v Dohode WTO, tzn. prostredníctvom zásadných reforiem vybudovať spravodlivý tržný obchodný systém. Účelom reformného procesu je korigovanie a predchádzanie prekážkam a deformáciám na svetových trhoch s agrárnou produkciou.

Členské štáty sa zaväzujú k rokovaniam zameraným na podstatné zvýšenie prístupu na trh, tzn. k zníženiu ciel a zvýšeniu objemu colných kvót; redukcii vývozných dotácií s cieľom postupného odstránenia všetkých ich foriem; a významnú redukcii domácich podpôr, ktoré deformujú obchod.

Deklarácia zároveň stanovuje zvláštne a rozdielne zaobchádzanie pre rozvojové krajiny, vzťahujúce sa na nové záväzky i na nové alebo upravené existujúce pravidlá. Výsledok by mal umožniť rozvojovým krajinám naplniť ich potreby, predovšetkým v zabezpečení potravín a vidieckeho rozvoja.

Služby

Všeobecná dohoda WTO o obchode so službami (GATS) zaväzuje členské štáty zahájiť a vstúpiť do naväzujúceho kola rokovaní s cieľom postupnej liberalizácie obchodu so službami. Rokovania o službách, ktoré predstavujú najväčšiu a najdynamickejšiu súčasť ekonomík rozvinutých ako aj rozvojových krajín, prebiehali už takmer dva roky pred ich začlenením do Agendy z Dauhá. Oficiálne boli zahájené začiatkom roku 2000 na základe článku XIX GATS pod Radou pre obchod so službami. V marci 2001 Rada ustanovila hlavné pravidlá a postupy rokovaní, ktoré boli prenesené do Deklarácie z Dauhá a súčasne im bol priradený základný časový harmonogram, zahrňujúci najdôležitejšie termíny pre ukončenie týchto rokovaní.

---

¹⁰ Dohoda WTO o poľnohospodárstve (1994) pochádzajúca z Uruguajského kola zahájila liberalizáciu v oblasti obchodu s poľnohospodárskymi produktami v rámci GATT. Článok 20 Dohody predpokladá obnovenie jednaní s cieľom vyhodnotiť skúsenosti z jej plnenia a stanoviť pokračovanie reforiem.

Prístup na trh pre nepoľnohospodárske produkty

Cieľom rokovaní o nepoľnohospodárskych produktoch je ďalšia liberalizácia obchodu s nepoľnohospodárskymi výrobkami zameraná na zmenšenie rozdielov v colnej ochrane pri prístupe na trh v tejto oblasti, a to prostredníctvom zníženia alebo úplného odstránenia ciel, vrátane tarifných špičiek (clá nad 15%), vysokých ciel a tarifnej eskalácie, rovnako ako aj netarifných prekážok obchodu, pričom pri rokovaní budú plne zohľadnené zvláštne potreby a záujmy rozvojových krajín, tým že sa od nich neočakáva plná reciprocita. Rokovania sa vzťahujú na všetky produkty, ktoré nie sú predmetom rokovaní o poľnohospodárstve alebo službách. Pre ich úspešné ukončenie je nutné, aby sa členské krajiny WTO dohodli na troch dôležitých aspektoch, ktoré zahŕňajú vzorec na znižovanie ciel, tzn. znižovanie ciel musí byť aplikované na prevažnú väčšinu členov WTO, flexibilitu spojenú so vzorcom na znižovanie ciel (prechodné obdobia a nižšia miera znižovania pre rozvojové krajiny) a spôsob riešenia neviazaných colných sadzieb, tzn. zaviazanie colných sadzieb a ich následné zníženie.

Dohoda o obchodných aspektoch práv k duševnému vlastníctvu (TRIPS)

V oblasti TRIPS bola prijatá samostatná deklarácia vzťahujúca sa na problémy verejného zdravia v rozvojových a najmenej rozvinutých krajinách. Deklarácia zdôrazňuje potrebu implementácie a interpretácie Dohody TRIPS tak, aby prispievala k verejnému zdraviu, a to podporou prístupu k existujúcim liekom a podporou vývoja nových liekov. Ďalej zdôrazňuje, že Dohoda TRIPS by nemala zamedzovať členským štátom v ochrane verejného zdravia. Úlohou Agendy z Dauhá je predovšetkým nájsť riešenie problémov krajín s nedostatočnou výrobnou kapacitou vo farmaceutickom priemysle, ktorá im zabraňuje v efektívnom využití príslušných ustanovení dohody TRIPS o tzv. nútených licenciách pre najmenej rozvinuté krajiny.

Ďalšou úlohou rokovaní, stanovenou deklaráciou je vytvorenie mnohostranného systému notifikácie a registrácie geografických označení pre vína a liehoviny s udaním termínu ich ukončenia do piatej Ministerskej konferencie v roku 2003.

Dohoda TRIPS poskytuje dodatočnú ochranu geografických označení vín a liehovín, čo znamená, že by mali byť chránené, aj v prípade, že neexistuje žiadne riziko zavádzania zákazníkov alebo nekalej súťaže. Nakoľko jednania o rozšírení dodatočnej ochrany zemepisných označení na iné výrobky ako sú vína a liehoviny patrí vo WTO medzi sporné témy, nepodarilo sa ju začleniť do hlavných tém deklarácie, ale medzi implementačné otázky. Je však špecificky uvedená v žiadosti o vedenie konzultácií s generálnym riaditeľom WTO o týchto otázkach.

Singapurská problematika

Medzi tzv. singapurské otázky, tzn. záväzky vyplývajúce z deklarácie prvej Ministerskej konferencie v Singapure patria otázky vzťahu obchodu a investícií, obchodu a hospodárskej súťaže, transparentnosti vládneho obstarávania, uľahčovania obchodu. Hlavný problém spočíval v neochote rozvojových krajín k zahájeniu rokovaní v tejto oblasti. Preto s cieľom dosiahnuť zaradenie singapurskej problematiky do nového kola bolo dohodnuté kompromisné riešenie, že ďalšie rokovania sa začnú až po konaní piatej Ministerskej konferencie, za predpokladu, že sa konsenzom prijímú modality pre mnohostranné rokovania. Do tej doby sa bude pokračovať v analyticko-vzdelávacej činnosti, tzn. v objasnení zámeru, definícií, základných princípov, ustanovení a iných náležitostí v rámci danej problematiky.

1.2 Vývoj rokovaní vo vybraných oblastiach do začiatku piatej Ministerskej Konferencie

Po ukončení Ministerskej konferencie v Dauhá sa začalo nové kolo rokovaní o liberalizácii svetového obchodu, ktoré malo viesť k zníženiu prekážok v medzinárodnom obchode s poľnohospodárskymi produktami, priemyselnými výrobkami a službami. Začiatok nového kola sa niesol v duchu očakávaní jeho úspešného ukončenia, ktoré by mohlo viesť k podstatnému zvýšeniu celosvetových ekonomických príjmov, a z ktorého by profitovali predovšetkým rozvojové krajiny. Za jeden z najväčších úspechov Ministerskej konferencie v Dauhá sa považuje dohoda o ochrane prístupu chudobných krajín k liekom bez možnosti napadnutia podľa platných pravidiel WTO. Tým bol čiastočne vyriešený konflikt súvisiaci s nespokojnosťou rozvojových krajín ohľadne ich prístupu k liekom na vážne ochorenia.

Naopak za najväčšiu možnú hrozbu rokovaní bola považovaná oblasť poľnohospodárstva, ktorá v Ministerskej deklarácii obsahovala vyjadrenie o postupnom odstránení exportných subvencií na agrárne produkty, čo však nezaručuje ich úplnú elimináciu. Táto formulácia predstavovala určitú formu kompromisu medzi dvoma skupinami, kde na jednej strane stáli rozvojové krajiny a tzv. Cairnská skupina¹¹ a na strane druhej Európska únia reprezentovaná predovšetkým Francúzskom. Hlavný problém predstavovala vysoko dotovaná spoločná poľnohospodárska politika EÚ, ktorá na svetových trhoch znevýhodňuje výrobcov z krajín, v ktorých neexistuje systém exportných subvencií a tie tak musia o zákazníka bojovať s minimálnou štátnou podporou. Preto táto skupina krajín na čele so štátmi Cairnskej skupiny žiadala jednorazové a úplné odstránenie vývozných dotácií. Naopak na strane EÚ stáli ďalšie krajiny, v ktorých sú farmári taktiež silne dotovaní – Švajčiarsko, Japonsko a Kórejská republika. Podľa vyjadrení zo strany EÚ by mali mať nové reformné pravidlá prijaté vo WTO postupný a dlhodobější charakter. Katarská konferencia sa tak skončila bez konkrétneho sľubu EÚ o odstránení subvencií, a preto sa začal naskytovať predpoklad, že bez razantných zmien v tejto oblasti nebude možné uzavrieť celkovú dohodu, ktorá sa mala okrem iného vzťahovať na tradičné znižovanie ciel na priemyselné výrobky, ďalšiu liberalizáciu obchodu so službami, ochrany práv duševného vlastníctva alebo problematikou vstupu na trh poľnohospodárskych produktov. Postoj členských krajín EÚ tak ohrozoval úspešné ukončenie rokovaní v stanovenom termíne.

Svojich poľnohospodárskych výrobcov podporujú najmä priemyselné krajiny, pretože poľnohospodárske clá sú podstatne vyššie ako clá na priemyselné výrobky. Táto neprimeraná podpora deformuje ceny, a tým sťažuje rozvojovým krajinám vstup na svetový trh. Podľa časopisu Trend¹² by na základe prieskumu Svetovej banky rozvinuté štáty získali výhody, ak by zamedzili dotovaniu poľnohospodárstva a rozvojové štáty by mohli profitovať zo vzájomného zrušenia obchodných bariér a odstránenia vlastných rezerv v obchode s priemyselnými výrobkami (zrušenie ciel na

---

¹¹ Cairnská skupina je označenie pre skupinu 19 krajín vyvážajúcich poľnohospodárske výrobky. Členmi skupiny sú Argentína, Austrália, Bolívia, Brazília, Chile, Kolumbia, Filipíny, Guatemala, Indonézia, Juhoafrická republika, Kanada, Kostarika, Malajzia, Nový Zéland, Paraguay, Thajsko, Uruguaj, Pakistan a Peru.

¹² <http://ekonomika.etrend.sk/27750/svetova-ekonomika/fiasco-obchodnych-rokovani-v-cancune>

všetky tovary by viedlo k odhadovanému zvýšeniu celosvetových príjmov o 832 miliárd dolárov, z čoho 65 % by získali rozvojové krajiny).

Okrem nezhôd vyskytujúcich sa v jednaniach o poľnohospodárstve, ďalšiu problematickú oblasť predstavovali tzv. singapurské otázky, a to hlavne z dôvodu neochoty rozvojového sveta zahájiť rokovania ohľadom tejto problematiky. Vyspelé krajiny sa na rozdiel od tých rozvojových snažili presadiť zjednanie mnohostranných dohôd v štyroch oblastiach uvedených v ministerskej deklarácii, ktoré by ich aktivitám zaistili relatívne stabilné ekonomické prostredie na zahraničných trhoch. Jednania sa podľa ministerskej deklarácie z Dauhá mali začať až po uskutočnení nasledujúcej piatej Ministerskej konferencie v Cancúne, ale samotní členovia sa nedokázali zhodnúť na tom, či k riešeniu tejto tematiky vôbec príde.

Naopak v oblasti obchodu so službami sa počas rokovaní nevyskytovali žiadne výraznejšie komplikácie v podobe odlišných záujmov jednotlivých členov, a preto došlo k bezproblémovému určeniu termínov pre ďalšie jednania v tejto oblasti.

Proces liberalizácie pokročil najďalej v obchode s nepoľnohospodárskymi produktami, pretože k odstraňovaniu bariér v tejto oblasti, medzi ktoré patria predovšetkým množstevné obmedzenia a iné netarifné prekážky, dochádzalo už v rámci GATT. Preto boli ďalšie rokovania zamerané jednak na redukciiu ciel, ako aj obmedzenie netarifných prekážok, ktoré sú schopné často efektívnejšie a s výraznejším dopadom zabrániť prístupu na trhy hlavne vo vyspelých krajinách. Predseda negotačného výboru pre prístup na trh pre nepoľnohospodárske produkty predložil v máji 2003 prvý návrh modalít, proti ktorému ale mnohé členské štáty vzniesli námietky a napriek intenzívnym rokovaniam sa nepodarilo dosiahnuť konsenzus

2 Vývoj mnohostranných obchodných jednaní od Ministerskej konferencie v Cancúne

2.1 Ministerská konferencia v Cancúne

Čo sa týka organizačného hľadiska, 28. novembra 2001 Mexiko predložilo svoju ponuku na organizovanie piatej Ministerskej konferencie v meste Cancún. Následne členské krajiny WTO na zasadnutí Generálnej rady¹³ v dňoch 19. a 20. decembra 2001 vyjadrili svoj súhlas s miestom konania a na ďalšom zasadnutí Generálnej rady 13. a 14. mája 2002 bol odsúhlasený termín jej konania, a to v dňoch 10. až 14. septembra 2003. Keďže sa konferencia konala uprostred prebiehajúceho kola rokovaní, jej hlavným cieľom bolo predovšetkým posúdenie a analýza priebežných výsledkov rokovaní vyplývajúcich z Ministerskej konferencie v Dauhá a určenie hlavného rámca ďalších rozhovorov najmä v oblasti problematických tém. Na základe predošlého vývoja jednaní a výsledkov konzultácií vedených generálnym riaditeľom WTO bol predložený prvý návrh ministerskej deklarácie, tzv. skeleton paper, ktorý mal byť posúdený členskými krajinami. Predstavoval návrh oblastí, pre ktoré bolo možné dosiahnuť konsenzus v rámci prípravy piatej Ministerskej konferencie WTO. Na programe mala ďalej okrem iného rozhovory o prijímaní rozhodnutí týkajúcich sa singapurských otázok, rokovania o poľnohospodárskej produkcii ako aj nepoľnohospodárskych výrobkoch, otázky ovplyvňujúce najmenej rozvinuté krajiny, pokrok v otázkach pracovného programu, ktoré sa priamo netýkajú rokovaní, predkladanie návrhov listín koncesíí, rokovania TRIPS o založení mnohostranného systému registrácií geografických označení pre vína a liehoviny atď..

Podľa vyjadrenia vtedajšieho Generálneho riaditeľa WTO Supachaia Panitchpakdiho¹⁴ v jeho liste novinárom¹⁵ predstavovala táto Ministerská konferencia dôležitú zastávku na ceste k ukončeniu Rozvojovej agendy z Dauhá. Úspešný záver piatej Ministerskej konferencie mal významne prispieť k zaručeniu

---

¹³ Generálna rada (General Council) je zodpovedná za chod WTO v čase medzi ministerskými konferenciami. Sídli v Ženeve a stretáva sa niekoľkokrát do roka. Stretnutí sa väčšinou zúčastňujú veľvyslanci členských krajín WTO.

¹⁴Supachai Panitchpakdi bol generálnym riaditeľom WTO v období od 1. septembra 2002 až 1. septembra 2005.

¹⁵http://www.wto.org/english/thewto_e/minist_e/min03_e/brief_e/brief01_e.htm

toho, že WTO oznámi ambiciózny výsledok rokovaní k určenému termínu – januáru 2005, ktorý bol stanovený na konferencii v Katare. Rozhodnutia, prijímané v Cancúne sa mali týkať širokého okruhu tém. Hlavnou oblasťou bolo ale poľnohospodárstvo, ktoré je dôležité pre mnoho členov, vyspelých ako aj rozvojových. Existuje totiž zreteľná väzba medzi poľnohospodárstvom a ostatnými oblasťami a niet pochybností, že dosiahnutý výsledok v rokovaniach o poľnohospodárstve by výrazne napomohol a zlepšil šancu na úspešné ukončenie prebiehajúceho kola jednaní i v ostatných oblastiach v stanovenom termíne.

S konaním Ministerskej konferencie v Cancúne sa teda spájali veľké nádeje, ale vzhľadom na nie celkom hladký predchádzajúci vývoj mnohostranných jednaní boli členovia pripravení brániť sa kolapsu k akému došlo napr. na konferencii v Seattli.

2.2 Výsledok konferencie a reakcie členov

Ministerská konferencia v Cancúne potvrdila problematickosť rokovaní, ktoré jej predchádzali, pretože sa nepodarilo prijať ani rámcový plán pre ďalší postup v liberalizácii obchodu, a preto sa skončila krachom. Po jej ukončení došlo k dočasnému pozastaveniu jednaní, ktoré sa neskôr podarilo obnoviť až vo februári 2004.

Ministerská konferencia v Cancúne mala nadviazať na predchádzajúcu konferenciu v katarskom Dauhá, no rokovania zlyhali hlavne z dôvodu pretrvávajúcich veľkých rozporov v oblasti poľnohospodárstva medzi jednotlivými záujmovými skupinami, kde sa rozvojové krajiny aj napriek snahám o kompromis zo strany vyspelých štátov v podobe prísľubu postupného odstránenia domácich podpôr a exportných subvencií, odmietali uspokojiť iba s čiastočným riešením vo svoj prospech a dlhodobo kritizovali využívanie vysokých ochranných ciel vyspelých krajín na poľnohospodársku produkciu. Veľký exportéri poľnohospodárskych komodít a rozvojové krajiny totiž považovali ich kompromisný návrh za opatrný. Hlavnými aktérmi rokovaní bola skupina šiestich štátov, ktorú tvorili EÚ, USA,

Austrália, ako reprezentant Cairnskej skupiny; Japonsko, ako zástupca skupiny G10¹⁶; Brazília a India, reprezentujúce skupinu G20¹⁷.

Po ukončení konferencie dochádzalo k vzájomnému obviňovaniu medzi rozvojovými a vyspelými krajinami, reprezentovanými hlavne EÚ a USA. Rozvojové krajiny sa bránili, že od Ministerskej konferencie v Cancúne neočakávali iba poskytnutie výhod od skupiny bohatších štátov, ale svojím postojom sa snažili zabrániť EÚ a USA tomu, aby ich prinútili prijať svoje požiadavky. Z toho dôvodu sa nepovažovali za vinníka krachu rokovaní, tak ako to naznačovali predstavitelia niektorých rozvinutých krajín (napr. obchodný predstaviteľ USA Robert Zoellick, ktorý označil požiadavky rozvojových krajín za nerealistické). Zodpovednosť za neúspešný výsledok pripisovali hlavne spomenutej EÚ a USA, ktoré neboli schopné znížiť svoje vysoké poľnohospodárske dotácie, ale pritom od rozvojových krajín vytrvalo vyžadovali zníženia ciel. Rozvojové krajiny preto Ministerskú konferenciu označili za zaujatú voči svojim požiadavkám a spochybnili úlohu WTO v mechanizme liberalizácie obchodu. Krach rokovaní označili za prijateľnejší výsledok, ako akceptovanie navrhovaného kompromisného riešenia a zlej dohody, ktorá by podľa nich bola proti rozvojovému aspektu prebiehajúceho kola rokovaní.

Hlavným dôvodom, prečo rozvojové krajiny nechceli prijímať nové opatrenia ani vo zvyšných oblastiach, ktoré boli predmetom jednaní, bola práve stagnácia v riešení poľnohospodárskych otázok. Tak ako aj počas predchádzajúcich rokovaní, ďalšie problémy spočívali v neochote rozvojových krajín ďalej diskutovať o singapurských otázkach, týkajúcich sa lepšieho prístupu investorov na trhy a ochrany investícií zahraničných subjektov. Rokovania o nepoľnohospodárskych výrobkoch začali EÚ a USA s cieľom získať prístup na trhy rozvojových krajín (predovšetkým obrovské trhy krajín ako Čína, India alebo Brazília s vysokým počtom obyvateľov a zvyšujúcou sa životnou úrovňou), ktoré predstavovali veľkú príležitosť vývozu

---

¹⁶ Skupina G10 je zoskupením krajín, ktoré sú čistými poľnohospodárskymi importérmi silne dotývajúcimi svoje poľnohospodárstvo. Členmi skupiny v období konferencie v Cancúne boli Japonsko, Južná Kórea, Švajčiarsko, Izrael, Taiwan, Lichtenštajnsko, Bulharsko, Nórsko a Maurícius.

¹⁷ Skupina G20 je zoskupením rozvojových krajín, ktorých ekonomiky sú založené predovšetkým na poľnohospodárstve a vývoze poľnohospodárskych produktov. Členmi tejto skupiny boli počas priebehu cancúnskej konferencie Argentína, Bolívia, Brazília, Čína, Egypt, Filipíny, Guatemala, Chile, Indie, Indonézia, Juhoafrická republika, Kuba, Mexiko, Nigéria, Pakistan, Paraguay, Tanzánia, Thajsko, Uruguay, Venezuela a Zimbabwe.

Rozvojové krajiny sa však snažili uchrániť svoj mladý priemysel, tak ako to v minulosti robili dnes vyspelé štáty.

2.3 Obnovenie rokovaní v roku 2004

Od neúspešnej Ministerskej konferencie v Cancúne v roku 2003 bol hlavným záujmom členských štátov WTO pokus o obnovenie rokovaní o cieľoch Rozvojovej agendy. Zástupcovia WTO v Ženeve sa snažili o pokračovanie v jednaniach, ale bez výrazného očakávania úspechu, pretože USA sa v tom čase pripravovali na prezidentské voľby a EÚ sa chystali na najväčšie rozšírenie. Hlavnú nádej predstavovala Generálna rada WTO vo februári 2004. Od toho okamihu sa členovia intenzívne snažili o prijatie dohody s cieľom odsúhlasiť aspoň všeobecný plán o ďalšom postupe v jednaniach. Išlo o prijatie tzv. „júlového balíčka“ opatrení, ktorý určil rámec pre pokračovanie v rozhovoroch. Schváleniu návrhu a prijatiu konečného textu predchádzali intenzívne rokovania členských štátov o jeho obsahu. K predpokladaným témam zahrnutým do návrhu patrila liberalizácia obchodu s poľnohospodárskou produkciou, liberalizácia obchodu s nepoľnohospodárskymi výrobkami, singapurské otázky, liberalizácia obchodu so službami, problematika zvláštneho a odlišného zaobchádzania pre rozvojové krajiny vo všetkých kľúčových oblastiach, prípadne tzv. implementačné otázky. Medzi najproblematickejšie patrili hlavne prvé tri spomenuté témy rokovaní.

Tak ako už počas predchádzajúcich jednaní v rámci prebiehajúceho kola multilaterálnych rokovaní, aj v prípade prijatia budúcej rámcovej dohody bolo najťažšie dosahovať kompromisné výsledky v oblasti poľnohospodárskej produkcie, ktorá mala vplyv na vývoj jednaní vo zvyšných oblastiach. Problémy týchto rozhovorov spočívali aj naďalej v odlišnosti záujmov jednotlivých skupín členských štátov. Aj napriek tomu, že postoje rozvinutých a rozvojových krajín sa vďaka vytváraniu ústupkov na oboch stranách v rámci obnovených rokovaní začali postupne mierne zblížovať, výsledná dohoda bola stále v nedohľadne. Výrazný vplyv na vývoj jednaní mala hlavne skupina piatich krajín označených ako FIPs¹⁸. V poľnohospodárstve malo podľa pôvodného návrhu dôjsť k značnému zníženiu

---

18 Five Interested Parties – zoskupenie predstaviteľov jednotlivých záujmových skupín poľnohospodárskej problematiky, ktorého členmi sú EÚ, USA, India, Brazília a Austrália

ochrany vo všetkých troch oblastiach zahrnutých v Ministerskej deklarácii z Dauhá, tzn. vo vývozných podporách, v domácich podporách a v prístupe na trh. V rámci problematiky podporovania domácich subjektov sa všetci členovia vyslovili za zníženie tých foriem podpory, ktoré narúšajú obchod. Čo sa týka exportných subvencií, hlavnú úlohu mal postoj EÚ a snaha ostatných členov o dosiahnutie určenia konečného termínu pre ich odstránenie. EÚ sa podujala na značné ústupky v ich postupnej eliminácii v prípade plnenia určitých ekvivalentných opatrení zo strany ostatných členov, napríklad v podobe prístupu na trhy s priemyslovými výrobkami alebo službami rozvojových krajín, ku ktorým ale stále neprichádzalo. Pre mnohé rozvojové krajiny je totiž poľnohospodárstvo jedinou obživou a jediným vývozným artiklom súčasne, preto sa snažili čo najlepšie konkurovať vyspelým krajinám a ich dotovaným farmárom. V rámci problematiky prístupu na trh s poľnohospodárskymi výrobkami išlo o znižovanie tarifných a netarifných prekážok rozvinutých aj rozvojových krajín, pričom mal byť braný ohľad na rozvojový aspekt uplatňovaný v prebiehajúcom kole jednaní.

Podobne komplikovaná situácia pretrvávala aj v oblasti liberalizácie obchodu s nepoľnohospodárskymi výrobkami a singapurských témach, kde ďalšiemu vývoju rokovaní bránili hlavne obavy niektorých rozvojových krajín. V rámci problematiky prístupu na trh s nepoľnohospodárskymi produktami, totiž EÚ a USA presadzovali nelineárny spôsob v redukcii taríf pre rozvinuté i rozvojové krajiny a záväzné odstránenie taríf vo vybraných sektoroch, s čím väčšina rozvojových krajín nesúhlasila. Členovia sa naďalej nevedeli dohodnúť na podobe vzorca pre zníženie tarifných sadzieb na dovoz nepoľnohospodárskych výrobkov a riešili tiež otázku netarifných prekážok obchodu. V oblasti singapurských otázok došlo k oddeleným jednaniam o jednotlivých témach, po ktorých sa členské štáty zhodli na tom, že v rámci ďalšieho vývoja rokovaní nie je reálne ponechať v kole všetky štyri oblasti, ktoré dovtedy táto problematika zahrňovala. Už počas rokovaní bolo zrejmé, že s vylúčením sa počíta u otázky obchodu a hospodárskej súťaže, naopak k relatívne najväčším pokrokom prišlo v otázke o uľahčovaní obchodu. Pre zvyšné dve otázky boli počas rokovaní zvažované rôzne varianty ich úprav (napr. záväznosť iba pre určitých členov, pokračovanie v diskusiách na analytickej úrovni atď.). V oblasti

obchodu so službami bola pozornosť rokovaní zameraná predovšetkým na uvoľňovanie pohybu fyzických osôb pracujúcich v zahraničí.

2.4 Generálna rada WTO v Ženeve v júli 2004

Predpoklady pre ďalší vývoj vo svetovom obchode boli stanovené na júlovej Generálnej rade WTO. Prvý návrh rámcovej dohody bol predložený 16. júla 2004 a obsahoval hlavne požiadavku o potvrdení záväzkov prijatých na katarskej konferencii, pričom mal predstavovať prienik záujmov hlavných skupín zúčastnených na jednaniach, takže členovia WTO boli vyzývaní k upusteniu od svojich vyhranených postojov, a to hlavne v rozhodujúcich oblastiach. Zatiaľ čo dochádzalo k zblížovaniu postojov EÚ, USA a ostatných zoskupení krajín, problémy sa očakávali hlavne zo strany najmenej rozvinutých štátov, ktoré sa od poslednej Ministerskej konferencie spoliehali na zvláštne a odlišné zaobchádzanie a požadovali zapracovanie textov umožňujúcich odstúpenie od dohôd uzavretých v rámci prebiehajúceho kola rokovaní. Mnohé rozvojové krajiny tak prejavili nespokojnosť s návrhom, s odôvodnením, že dostatočne nerešpektuje ich záujmy aj napriek tomu, že im boli poskytnuté mnohé výhody. Naopak väčšina vyspelých členských štátov prejavila ochotu k uskutočňovaniu značných ústupkov, za ktoré ale očakávali určitú kompenzáciu. Negociácie členských štátov po predložení prvého návrhu sa začali 19. júla 2004.

Výsledkom rokovaní v Ženeve bolo 31. júla 2004 schválenie posledného tretieho návrhu dohody na základe konsenzuálneho súhlasu všetkých členských štátov. Jeho konečná podoba vychádzala z návrhu predloženého 16. júla 2004, ale v mnohých oblastiach sa značne líšili. K prijatiu návrhu prišlo aj vďaka posunu v otázke o poľnohospodárstve, spojenej s úplným odstránením všetkých foriem exportných dotácií. To však bez konkrétnych záväzkov a termínov, a preto stretnutie výrazne neovplyvnilo riešenie sporov, ktoré bránili úspešnému ukončeniu pracovného programu prijatého na konferencii v Dauhá. Aj napriek problémom, ktoré sa počas jednaní predchádzajúcich schváleniu „júlového balíčka“ vyskytli, výsledok stretnutia v Ženeve mal mať výrazný vplyv na ďalší vývoj liberalizácie obchodu prostredníctvom mnohostranných rokovaní, ktorému bez tohoto prielomového kroku hrozila stagnácia alebo dokonca kolaps počas nasledujúcich

rokov. Rokovania mali po úspešnom prijatí dohody vzhľadom na ich neurčitú formuláciu pokračovať stanovením konkrétnych postupov. Zo singapurských otázok sa do návrhu z pôvodných štyroch tém dostalo iba uľahčovanie obchodu (kam patria napr. zjednodušené a jednotné postupy pri preclievaní). Niektoré krajiny sa nechceli príliš rýchlo zaväzovať, a to predovšetkým rozvojové krajiny, ktoré požadovali finančnú pomoc pre túto oblasť pre prípad, že predložené návrhy budú musieť akceptovať.

V prijatom návrhu sa kladie dôraz hlavne na rozvojovú oblasť, ktorá predstavuje zvláštne a rozdielne zaobchádzanie pre rozvojové a najmenej rozvinuté krajiny, a to v dvoch rovinách – ako samostatná téma a v podobe udelenia výnimiek jednotlivu v rámci zvyšných oblastí. Zásadným opatrením v poľnohospodárskej problematike je jednorazové 20% zníženie všetkých foriem podpôr deformujúcich obchod s ich ďalším postupným znižovaním na dohodnutú hranicu. Podpory, ktoré najviac narúšajú obchod by mali byť rozdelené do skupín podľa ich výšky a najväčšie zníženie by následne malo prebehnúť v skupine najvyšších podpôr¹⁹. Toto zníženie podpôr by sa malo týkať aj rozvojových krajín. V oblasti obchodu so službami bol stanovený termín pre predloženie návrhov na jeho liberalizáciu (tj. máj 2005). Zo singapurských otázok bola nakoniec uvedená iba spomenutá téma uľahčovania obchodu, ostatné témy boli z jednaní vylúčené. Obchodovanie s nepoľnohospodárskymi výrobkami nemení predpoklady postupu liberalizácie z obdobia konferencie v Cancúne, a to vrátane zachovania preferencií rozvojových krajín.

Nespokojnosť s prijatým návrhom vyjadrili hlavne rozvojové krajiny, ktoré sa ohradili hlavne voči samotnej rozvojovej problematike, ktorá im poskytuje možnosť získavať rôzne výnimky, zvláštne zaobchádzanie a iné formy zvýhodnenia (napr. dlhšie lehoty pri znižovaní ciel alebo výhodnejší rozsah ich znižovania). Podľa niektorých predstaviteľov však nie je dostatočne formulovaná, a preto by mala byť ďalej rozvíjaná. Nesúhlasili tiež s opatreniami navrhnutými v oblasti poľnohospodárstva a kritike sa nevyhla ani liberalizácia obchodu s nepoľnohospodárskymi produktami.

---

¹⁹ Ide o tzv. pásmový prístup.

Samotná dohoda v ďalšom vývoji vo svetovom obchode nepriniesla mnoho konkrétnych posunov, pretože neobsahuje veľké množstvo jednoznačných záväzkov a termínov. Jej výsledkom je aj fakt, že niektorí členovia poukazujú na nerovnováhu medzi jasnou snahou vyspelých krajín o ústupky a neúplnými a nejasnými záväzkami rozvojových krajín. Jej význam ale spočíva hlavne v tom, že ukončila dlhé diskusie o ďalšom spôsobe smerovania liberalizácie svetového obchodu. Stanovila tak začiatok pokračovania zložitých mnohostranných rokovaní, tzn. že väčšiu váhu predstavuje pre WTO ako pre samotný svetový obchod a jeho pravidlá. Je však dôležitá z toho hľadiska, že ďalší neúspech by vážne ohrozil pozíciu WTO a jej systém riadenia obchodných vzťahov. Budúcnosť pokračovania v ďalších rokovaníach je však napriek ochote a záujmu samotných členov o dosiahnutí skorého výsledku stále nejasná, pretože niektoré z vyspelých krajín, hlavne USA viackrát naznačili, že v dôsledku zdĺhavosti mnohostranných rokovaní by preferovali uzatváranie bilaterálnych dohôd.

2.5 Vývoj rokovaní vo vybraných oblastiach do začiatku šiestej Ministerskej konferencie

Potom čo sa podarilo obnoviť prebiehajúce kolo mnohostranných rozhovorov z Dauhá, mali nasledovať diskusie o konkrétnych bodoch rámcového plánu a konkrétnych termínoch. Ďalšia ministerská konferencia bola naplánovaná na december 2005 v Hongkongu a preto mal byť čo najskôr vypracovaný text, ktorý by sa stal základom rokovaní na tomto stretnutí.

Významnú úlohu v rámci príprav na blížiacu sa šiestu Ministerskú konferenciu zohrali okrem obchodných rokovaní aj neformálne jednania predstaviteľov najvýznamnejších členov WTO, ktoré sa odohrávali na politickej úrovni. Ich cieľom bolo predovšetkým preukázať ochotu v pokračovaní v negociáciach a snahy o dosiahnutie úspešného výsledku. Prvým spomedzi stretnutí v roku 2005 bolo januárové stretnutie v švajčiarskom Davose, nasledovali stretnutia v Keni, vo Francúzsku a v Číne. Aj v týchto jednaniach sa preukázala rozdielnosť postojov jednotlivých skupín krajín, pretože zatiaľ čo rozvinuté krajiny mali záujem na urýchlení jednaní a rovnomernom pokroku vo všetkých prerokovaných oblastiach, rozvojové krajiny kládli dôraz hlavne na rozvojový aspekt a naopak pokrok vo

všetkých oblastiach nepovažovali za nutný. Ďalšími dôležitými udalosťami obdobia medzi obnovením rokovaní a začiatkom šiestej Ministerskej konferencie bolo tiež stretnutie skupiny G20 za účelom definovania jej taktiky v oblasti poľnohospodárstva, bilaterálne rozhovory vyjednávačov prebiehajúce v Ženeve a voľba nového generálneho riaditeľa WTO. Tým sa stal bývalý európsky komisár pre obchod Pascal Lamy, ktorý od 1. septembra 2005 nahradil vo funkcii Supachaia Panitchpakdiho.

Napriek pozitívnemu postoju najvýznamnejších predstaviteľov v rámci spomenutých neformálnych stretnutí, samotné rokovania o liberalizácii obchodu zaostávali za vyjadrenou politickou vôľou a nedarilo sa ukončiť ich stagnáciu. V oblasti poľnohospodárstva EÚ síce súhlasila s odbúraním poľnohospodárskych subvencií, čím podstúpila veľký ústupok, ale po zasadaní Generálnej rady WTO v Ženeve v roku 2004 sa očakávalo plnenie povinností aj zo strany rozvojových krajín. Tematika domácich podpôr teda bola najproblematickejšou v rámci poľnohospodárskych rokovaní. Napredovaniu jednaní o liberalizácii svetového obchodu napomohla dohoda stanovujúca spoločný spôsob výpočtu cla pri dovoze poľnohospodárskych produktov, čo však znamenalo iba určenie metodológie a nie určenie jeho výšky pre jednotlivé položky obchodu s poľnohospodárskou produkciou. Ďalším krokom vpred v tejto oblasti boli rokovania v čínskom Ta-liene, na ktorých ministri obchodu a poľnohospodárstva z viac ako 30 členských krajín WTO začiatkom júla 2005 jednali o spôsobe redukcie dovozných ciel pre poľnohospodárske výrobky. Vyhotovenie dohody ohľadne tejto problematiky bolo nutné pre konferenciu v Hongkongu. Hlavnú úlohu počas rokovaní zohrala najmä skupina rozvojových krajín G20 zastúpená predovšetkým Brazíliou a Indiou, ktorá predložila návrh na rozdelenie colných sadzieb do piatich skupín a ich nasledovné zníženie v rámci jednotlivých skupín o rovnakú hodnotu. Tento návrh predstavoval kompromis medzi požiadavkou veľkých poľnohospodárskych exportérov (reprezentovaných hlavne Austráliou) na najväčšie zníženie u najvyšších ciel, ktoré by im zabezpečilo lepší prístup na trh, a požiadavkou EÚ, ktorá navrhovala rovnaké zníženie všetkých poľnohospodárskych ciel.

V oblasti s nepoľnohospodárskymi výrobkami sa väčšina členov zhodla na navrhnutom vzorci pre zníženie ciel, pre ktorý ale museli byť určené príslušné koeficienty a ďalšie podmienky liberalizácie. V oblasti rokovaní o obchode so službami sa vyskytli problémy s predkladaním návrhov, kvôli neochote niektorých členov otvoriť svoje trhy. Popri jednaniach o jednotlivých témach stanovených na Generálnej rade v Ženeve v júli 2004 bolo tiež nutné brať neustále ohľad na rozvojový aspekt prebiehajúceho kola, a to v návrhoch v rámci všetkých oblastí. K bližšiemu určeniu zvláštneho a rozdielneho zaobchádzania bolo ale možné pristúpiť až po dosiahnutí pokrokov v jednaniach o všetkých zvyšných témach.

3 Vývoj mnohostranných obchodných jednaní od Ministerskej konferencie v Hongkongu

Hlavná úloha členských štátov pred konferenciou v Hongkongu spočívala v nájdení riešení k sérii otázok, na ktorých mala byť založená konečná dohoda Rozvojovej agendy z Dauhá, a tým podniknúť ďalšie dôležité kroky k uzavretiu prebiehajúceho kola obchodných rokovaní. Termín bol stanovený na koniec roku 2006.

Samotnej Ministerskej konferencii predchádzali intenzívne konzultácie a rokovania, ktorých výsledkom mal byť návrh ministerskej deklarácie. Ten mal slúžiť ako podklad pre ďalšie jednania. Prijatie návrhu bolo založené na predbežnom konsenze všetkých členov v rámci prípravnej fázy, čo malo zabrániť kolapsu jednaní, k akému došlo na predchádzajúcej Ministerskej konferencii v Cancúne a tiež na Ministerskej konferencii v Seattli. Ako sa ale predpokladalo už na základe samotného priebehu jednotlivých konzultácií a rokovaní v prípravnom procese, nepodarilo sa dosiahnuť zhodu v mnohých oblastiach, čo znamenalo, že nebolo možné zostaviť text, ktorý by predstavoval záujmy všetkých členov. Návrh deklarácie bol napokon pred konaním konferencie predložený na zodpovednosť predsedu Generálnej rady a generálneho riaditeľa WTO Pascala Lamyho.

Sprievodným javom šiestej Ministerskej konferencie boli však aj rozsiahle demonštrácie, na ktorých sa zúčastňovali antiglobalisti a roľníci najmä z okolitých krajín a vyjadrovali tým svoj negatívny postoj k liberalizácii. Poľnohospodárstvo je pre nich v mnohých prípadoch najdôležitejším alebo jediným zdrojom obživy, a preto ich hlavnou obavou bol príliv vysokej konkurencie, ktorý by bol zapríčinený otvorením domácich trhov s poľnohospodárskou produkciou. WTO obviňovali z presadzovania globalizácie na úkor záujmov ľudí.

3.1 Ministerská konferencia v Hongkongu

V poradí šiesta Ministerská konferencia WTO sa uskutočnila v dňoch 13. až 18. decembra 2005 v Hongkongu. Okrem predstaviteľov 149 členských štátov WTO, sa na nej zúčastnili zástupcovia krajín, uchádzajúcich sa o vstup do WTO (napr.

Ruská federácia, Ukrajina, Bielorusko, Srbsko, Irak), a tiež zástupcovia medzinárodných medzivládnych a mimovládnych organizácií.

Témami rokovaní boli oblasti poľnohospodárstva, prístupu na trhy nepoľnohospodárskych výrobkov, služieb, úpravy pravidiel WTO, obchodných aspekty práv duševného vlastníctva, životného prostredia, uľahčovania obchodu, urovnávania sporov, zvláštneho a rozdielneho zaobchádzania a ďalšie otázky (napr. malé ekonomiky, zadlženosť a financie, elektronický obchod, technická pomoc a iné). Cieľom rokovaní o poľnohospodárstve a prístupe na trhy s nepoľnohospodárskymi produktami bolo dohodnúť sa na detailoch, ktoré mali určiť rozsah zníženia tarifných sadzieb na množstvo výrobkov a redukcie domácich podpôr. Na programe tiež bola príprava na konečnú fázu jednaní o liberalizácii služieb, uľahčovaní obchodu a rozvojovej tematike.

V priebehu samotnej Ministerskej Konferencie sa konali plenárne zasadnutia, konzultácie k jednotlivým problematikám a návrhu deklarácie a jednaní v rámci tzv. Green Room²⁰. Konzultačné skupiny boli vytvorené k problematike poľnohospodárstva, prístupu na trhy s nepoľnohospodárskymi výrobkami, implementácii pravidiel, uľahčovania obchodu a rozvojovej tematike. Ich hlavnou úlohou bolo nájsť také znenie ministerskej deklarácie, ktoré by bolo prijateľné pre všetky členské štáty.

Ministerská konferencia v Hongkongu sa skončila úspešne, prijatím deklarácie, čo znamenalo posun v jednaniach na základe stanovenia konkrétnych termínov pre jednotlivé oblasti. Ďalej však bolo nutné dosiahnuť konsenzus v určení rozsahu liberalizácie pre jednotlivé oblasti.

3.1.1 Ministerská deklarácia z Hongkongu

Prijatím ministerskej deklarácie a určením konkrétnych termínov pre rokovania v jednotlivých oblastiach členské štáty preukázali podporu ďalšej liberalizácii obchodu s cieľom ukončenia prebiehajúceho kola do konca roku 2006. Novým prvkom v rámci rokovaní obsiahnutých v deklarácii bola rovnováha

---

²⁰ Green room predstavuje špeciálne pracovné zasadnutia asi 40 ministrov, na ktorých sa zúčastňujú významní členovia a predstavitelia skupín, pre ktoré je prerokovávaná oblasť dôležitá a ich dohoda môže viesť k uzatvoreniu všeobecnej dohody.

medzi poľnohospodárstvom a prístupom na nepoľnohospodárske trhy, ktorá mala zabezpečiť porovnateľne vysokú úroveň snahy o dosahovanie výsledkov v týchto najdôležitejších oblastiach.

3.1.2 Vybrané mandáty obsiahnuté v deklarácii

Poľnohospodárstvo

Text vychádzal z mandátu pre poľnohospodárstvo z článku 13 ministerskej deklarácie z Dauhá a zdôrazňoval rozvojový aspekt.

V oblasti vývozných podpôr sa členovia zaviazali k postupnému odstráneniu všetkých foriem exportných subvencií a iných foriem vývozných opatrení na poľnohospodársku produkciu do konca roku 2013, pričom významná časť mala byť odstránená v prvej polovici implementačného obdobia. Tento záväzok bol však podmienený úspešným ukončením celého negociačného kola

V oblasti prístupu na trh boli stanovené štyri pásma lineárneho zníženia colných sadzieb pre vyspelé krajiny aj rozvojové krajiny. Rozvojové krajiny dostali možnosť stanoviť určité množstvo colných položiek ako špeciálne výrobky a mali tiež právo uplatniť zvláštny ochranný mechanizmus²¹, založený na množstve dovozov a cene.

V oblasti domácich podpôr boli stanovené 3 pásma znižovania celkovej miery podpôr²², vzťahujúce sa na podpory narúšajúce obchod. K najvyššiemu znižovaniu malo dochádzať v najvyšších pásmach, pričom najvyššia úroveň znižovania je určená pre členov s najvyššou úrovňou podpôr, stredná úroveň znižovania pre krajiny so strednou úrovňou podpôr a najnižšia úroveň pre zvyšných členov, vrátane rozvojových krajín. Spôsoby liberalizácie mali byť stanovené do konca apríla 2006 a úplný návrh postupu predložený do konca júla 2006.

Oblasť prístupu na trh nepoľnohospodárskych výrobkov

V oblasti prístupu na trh nepoľnohospodárskych výrobkov bol potvrdený záväzok z Ministerskej deklarácie z Dauhá. Došlo k prijatiu tzv. švajčiarskeho

---

²¹ SSM – Special Safeguard Mechanisms

²² AMS – Agregated Measure of Support

vzorca²³ na zníženie alebo odstránenie ciel. Nevyriešená ale zostala otázka výšky koeficientu, ktorý by určil výslednú mieru zníženia tarifných sadzieb a tiež hodnoty východziech sadzieb dosadzovaných do tohto vzorca. Návrhy zohľadňovali rozvojový aspekt prebiehajúceho kola tým, že predpokladali jeho rozdielnu hodnotu pre jednotlivé skupiny krajín, tzn. vyššiu mieru zníženia pre rozvojové krajiny a naopak nižšiu mieru pre krajiny vyspelé. Záujmy rozvojových krajín boli zohľadnené potvrdením zvláštneho a rozdielneho zaobchádzania a nižšej miery reciprocity v znižovaní ciel. Pre určenie spôsobov liberalizácie a predloženie návrhu platili rovnaké termíny ako pre oblasť poľnohospodárstva.

Obchod so službami

Oblasť služieb mala byť podľa deklarácie zameraná na podporu ekonomického rastu všetkých členov a na rozvoj rozvojových a najmenej rozvinutých krajín. Členské štáty WTO sa v rámci jednaní mali snažiť o dosiahnutie vyššej miery liberalizácie obchodu so službami, pričom počas rokovaní mala byť zohľadnená veľkosť ekonomík jednotlivých štátov a veľkosť jednotlivých sektorov. Rokovania o službách by mali byť ukončené do konca roku 2006.

Uľahčovanie obchodu

V oblasti uľahčovania obchodu sa podarilo nájsť konsenzus už počas prípravného procesu. Cieľom rokovaní o tejto oblasti malo byť uzatvorenie novej Dohody WTO o uľahčovaní obchodu.

3.2 Vývoj jednaní po Ministerskej konferencii v Hongkongu

Jednania v jednotlivých oblastiach po Ministerskej konferencii v Hongkongu napredovali iba pomaly, čo vyvolávalo očakávania, že do 30. apríla 2006, ktorý predstavoval dátum stanovenia konkrétneho postupu ďalšej liberalizácie obchodu v oblasti poľnohospodárstva a nepoľnohospodárskych výrobkov, nebude možné záväzky prijaté v ministerskej deklarácii splniť, čo ohrozovalo aj samotné ukončenie prebiehajúceho kola do konca roku 2006. Tieto predpoklady sa kvôli pokračujúcemu

---

²³ Názov pochádza z Tokijského kola jednaní v rokoch 1973 – 1979, kde bol navrhnutý Švajčiarskom. Jeho hlavnou výhodou je, že zabezpečuje podstatné zníženie colnej ochrany predovšetkým u komodít, na ktoré sú uplatňované vysoké dovozné clá.

rozporu v stanoviskách jednotlivých záujmových skupín napokon naplnili, a tak bol termín opäť posunutý o niekoľko mesiacov – na koniec júna 2006. Pre WTO bolo však bolo v tom čase dôležité, ukončiť rokovania do konca roku 2006 z dôvodu obavy pred ďalším vývojom v USA, kde sa v roku 2007 malo rozhodovať o tzv. fast track trade authority²⁴, tzn. o postavení prezidenta USA voči WTO. Keby prezident USA prišiel v nasledujúcom období o svoje právomoci v oblasti uzatvárania dohôd, Kongresu by bolo umožnené vysloviť sa proti prijatiu návrhov v rozhodujúcej oblasti poľnohospodárstva, a tým značne skomplikovať mnohostranné rokovania. Americký Kongres bol totiž postavený proti obmedzeniu ochrany a dotácií domácim farmárom. Snaha o rýchle úspešné ukončenie jednaní sa však negatívne prejavila aj tým, že dochádzalo k postupnému znižovaniu počtu tém rokovaní a v rámci jednotlivých oblastí dochádzalo k zužovaniu ich rozsahu (tzn. obsahu úloh).

3.2.1 Rokovania v Ženeve v júni 2006

Na júnových rokovaniach v Ženeve, mali ministri prijímať rozhodnutia na základe predložených návrhov jednotlivých záujmových skupín pre stanovené oblasti uvoľňovania obchodu. K ukončeniu kola bolo totiž potrebné, aby po dohode o konkrétnych spôsoboch liberalizácie a určení všetkých výnimiek došlo k jednaniam, ktorých výsledkom mali byť záväzné postupy pre jednotlivé členské štáty, na základe ktorých by následne prebehla ich implementácia. Krach jednaní však naopak mohol predstavovať stratu dôvery vo fungovanie systému WTO, ale hlavne zamedzenie možnosti zvýšenia obchodu medzi členskými štátmi na dlhú dobu.

Jednania v júni 2006 v Ženeve prebiehali na bilaterálnej úrovni resp. v menších skupinách a následne v rámci Green Room. Generálny riaditeľ WTO Pascal Lamy predložil návrh 20-20-20, ktorý mal byť kompromisným riešením a zabezpečiť pokrok rokovaní v troch oblastiach – domácich poľnohospodárskych podpôr, prístupe na trh s poľnohospodárskou produkciou a prístupe na trh s nepoľnohospodárskymi výrobkami. Návrh konkrétne predstavoval 20 miliárd dolárov ako maximálnu výšku subvencií americkým farmárom, 20 ako výška koeficientu vo vzorci pre nepoľnohospodárske produkty a návrh skupiny rozvojových krajín G20 na zníženie colných sadzieb vyspelých krajín na

---

²⁴ Právomoc prezidenta USA uzatvárať obchodné dohody bez vyjadrenia súhlasu resp. nesúhlasu zo strany Kongresu, ktorá vypršala 30. júna 2007.

poľnohospodársku produkciu. Najväčšia pozornosť bola sústredená na diskusie medzi EÚ, USA, Japonskom, Austráliou, Brazíliou a Indiou, kde každá zo zúčastnených strán prísľub svojich vlastných ústupkov podmieňovala tvorením značných ústupkov zvyšných partnerov v rokovaníach.

Pretože sa ale títo predstavitelia svetových obchodných mocností nedokázali zhodnúť vo väčšine oblastí, jednania katarského kola boli v júli 2006 po piatich rokoch od ich začiatku formálne pozastavené a odložené na neurčito. Zastavenie katarského kola tak bolo prirovnávané k priebehu predchádzajúceho uruguajského kola z roku 1990, ktoré malo trvať štyri roky, ale k jeho ukončeniu napokon prišlo až v roku 1993. Hlavní predstavitelia rokovaní vyjadrili aspoň nádej na obnovenie prebiehajúceho kola a pokračovanie v rokovaníach, začala však narastať obava pred uprednostňovaním bilaterálnych dohôd na úkor úlohy multilaterálneho obchodného systému vo svetovej ekonomike.

Po kolapse rokovaní sa začalo vzájomné obviňovanie medzi zúčastnenými stranami. EÚ reprezentovaná európskym komisárom pre obchod Petrom Mandelsenom²⁵ označila za hlavný dôvod neúspechu jednaní predovšetkým postoj USA na čele s obchodnou vyjednávačkou Susan Schwabovou²⁶, ktoré na rozdiel od EÚ odmietli prijímať akékoľvek kompromisy a nepreukázali žiadnu prispôsobivosť tak ako ostatní, aj napriek sľúbenej ochote amerického prezidenta Georga W. Busha riešiť otázku obmedzenia podpory americkým poľnohospodárom, ktorú prejavil na summite krajín G8 v Petrohrade v polovici júla 2006. USA sa bránili tvrdením, že nemali v úmysle akceptovať pre nich nedostatočné ústupky zo strany ostatných členov a trvali na plnohodnotnej dohode bez oslabeného konečného výsledku rokovaní. USA totiž boli tlačené k zníženiu poľnohospodárskych dotácií, za čo od EÚ požadovali výraznejšie zníženie protetionistických cieľ na poľnohospodársku produkciu a od rozvojových krajín zníženie cieľ na priemyselné výrobky. Rozvojové krajiny však ďalší postup v jednaniach a prísľub ústupkov z ich strany podmieňovali vyriešením problematiky poľnohospodárstva, ktoré by prinieslo ich výrobkom väčšiu

---

²⁵ Komisar Európskej únie pre vonkajší obchod v období 2004 – 2009.

²⁶ Zástupkyňa Spojených štátov amerických v obchodných rokovaníach schválená Senátom do funkcie 8. júna 2006.

šancu dostať sa na trhy vyspelých krajín. Poľnohospodárstvo tak aj naďalej zostávalo hlavnou príčinou sporov.

Krach rokovaní mal mať najvýraznejší negatívny dopad na samotné rozvojové krajiny, ktoré pôvodne mali vyťažiť najväčšie výhody z Rozvojovej agendy a získať tak bezcolný a bezkvótový prístup na trhy vyspelých krajín. Išlo hlavne o Brazíliu a Indiu, ktoré predstavovali obrovský potenciál rastu obchodnej výmeny za predpokladu ďalšej liberalizácie.

3.2.2 Summit v Davose 2007

Druhý polrok roku 2006 bol zameraný predovšetkým na hľadanie spôsobu, ako opäť obnoviť pozastavené jednania. Na pokračovaní v rokovaní sa ministri obchodu kľúčových členov WTO dohodli až na každoročnom stretnutí Svetového ekonomického fóra (WEF)²⁷ v Davose 27. januára 2007, to znamená po ich polročnom zastavení. Pokračovanie rokovaní bolo oficiálne potvrdené aj na zasadaní Generálnej rady WTO 7. februára 2007 v Ženeve.

Ministri sa zaviazali, že sa pokúsia vyriešiť rozpory ešte pred vypršaním platnosti tzv. fast track trade authority amerického prezidenta, pretože nebolo isté, či Kongres pre ďalšie obdobie obnoví jeho právomoci v tejto oblasti. Prijatie dohody v tomto relatívne krátkom termíne (do 30. júna 2007) však bolo vzhľadom na predchádzajúci vývoj rokovaní nepravdepodobné. Východisková situácia nebola jednoduchá ani pre EÚ, kde síce európsky komisár pre obchod Peter Mandelson znovu potvrdil ochotu v znížení poľnohospodárskych cieľ, ale jeho prísľub určite nereprezentoval jednotný záujem všetkých členských štátov, hlavne Francúzska, ktoré bolo v tom období pred prezidentskými voľbami.

Podľa informačného portálu o dianí v Európskej únii EurActiv.sk²⁸ mal byť pokrok dosiahnutý predovšetkým na základe rokovaní „produkt po produkte“ (resp. „prípád po prípade“) namiesto riešenia jednotlivých tém ako celkov, tak ako

---

²⁷WEF (World Economic Forum) je súkromná nadácia so sídlom v Ženeve, ktorú založil Klaus Schwab v roku 1971 pod pôvodným názvom European Management Conference. Pri každoročnom januárovom zasadaní v Davose sa stretávajú zástupci priemyslových a obchodných spoločností, politici, ekonómovia a novinári.

²⁸<http://www.euractiv.sk/ekonomika-a-euro/clanok/davos-pomohol-globalnym-obchodnym-rokovanim>

prebiehali do tej doby. Stretnutie ministrov na Svetovom ekonomickom fóre však v konečnom dôsledku neprinieslo nič nové okrem prejavu politickej vôle členov pokračovať v jednaniach a doviest' ich do úspešného konca. V nasledujúcich mesiacoch sa v Ženeve uskutočňovali hlavne diskusie vedúcich jednotlivých negociačných skupín a menších skupín štátov. Ich hlavnou náplňou boli technické konzultácie, ktorých úlohou bolo zabezpečiť podmienky pre prielom rokovaní.

Ďalší zdanlivý pokrok v napredovaní k uzavretiu kola malo predstavovať stretnutie skupiny G6 v indickom Dillí 12. apríla 2007 hostené indickým ministrom obchodu Kamalom Nathom. Ministri obchodu USA, EÚ, Indie, Brazílie, Austrálie a Japonska stanovili nový termín ukončenia kola na koniec roka 2007 a zdôraznili potrebu zintenzívnenia jednaní.

3.2.3 Stretnutie G4 v Postupime v júni 2007

Keďže pokračujúce rokovania v tejto fáze záviseli viac-menej na stanoviskách a dohode kľúčových členov WTO, v dňoch 19. júna až 24. júna 2007 prebehla schôdza obchodných predstaviteľov krajín skupiny G4 v nemeckom Postupime. Náplňou diskusií medzi EÚ, USA, Brazíliou a Indiou bolo stanovenie podmienok použitia vzorca pre zníženie ciel na dovoz nepoľnohospodárskych produktov, rozsah zníženia ciel na dovoz poľnohospodárskych produktov a maximálna výška domácich subvencií v oblasti poľnohospodárstva. Od schôdze sa očakávalo dosiahnutie dohody zúčastnených strán, predstavujúcej dlho očakávaný prielom v stagnujúcich jednaniach, po ktorom by nasledovalo určenie konkrétnych postupov liberalizácie a predpokladané ukončenie prebiehajúceho kola do konca roku 2007 tak, ako bolo stanovené v Dillí. Ani ďalšie významné rokovanie však neprinieslo žiadny výsledok, pretože 21. júna stroskotalo z dôvodu neochoty Indie a Brazílie pokračovať v jednaniach, ktoré podľa nich nevedli k očakávanému výsledku. Za hlavný dôvod predčasného ukončenia rokovaní tentoraz nebolo považované poľnohospodárstvo, v ktorom bol naopak prekvapivo dosiahnutý pokrok tým, že EÚ aj USA pristúpili na značné ústupky. Rokovania zlyhali hlavne kvôli prejavenej neochote zo strany Brazílie a Indie pristúpiť k výraznejšiemu otvoreniu svojich trhov s priemyslovými výrobkami prostredníctvom väčšej redukcie colných sadzieb na tieto výrobky. Aj keď sa vývoj rozvojovej agendy z Dauhá ocitol v komplikovanej

situácii, krach rokovaní skupiny G4 v Postupime však ešte neznamenal celkový kolaps katarského kola, ktoré malo naďalej pokračovať na úrovni jednaní v Ženeve.

3.2.4 Summit v Davose 2008

Napriek obnoveniu jednaní a neustálym snahám o ich ukončenie sa vývoj situácie ohľadne Rozvojovej agendy z Dauhá od začiatku roka 2007 prakticky nezmenil. 26. januára 2008 sa opäť po roku konalo stretnutie Svetového ekonomického fóra v Davose, kde sa ministri obchodu znovu zhodli na nutnosti podpísať dohodu do konca súčasného roku. Rozhovory o prebiehajúcom kole rokovaní WTO boli dosť výrazne ovplyvnené hlavne pesimistickým predpokladom hospodárskeho vývoja pre rok 2008 a prezidentskými voľbami v USA. Podľa obchodného komisára EÚ Petra Mandelsona je nutné, aby bolo kolo úspešne ukončené za funkčného obdobia prezidenta Georga W. Busha²⁹. Predstavitelia rokovaní WTO vyjadrili nádej v očakávaný pokrok v jednaniach v podobe zhody na základných prvkoch v rámci jednotlivých oblastí. K tejto situácii stále neprichádzalo, i keď na konci roku 2007 boli predložené predbežné návrhy ku kľúčovej oblasti poľnohospodárstva, ktoré by určovali postupy riešenia jednotlivých otázok liberalizácie, a tým mohli zblížiť postoje záujmových skupín.

3.2.5 Súčasný vývoj jednaní

Riaditeľ WTO Pascal Lamy v správe Generálnej rade WTO³⁰ z 5. februára 2008 vyjadril presvedčenie, že WTO ešte nikdy nebola bližšie k dosiahnutiu svojho cieľa ako práve v tomto období, aj napriek tomu, že ide o splnenie veľmi namáhavej úlohy za krátky čas, ktorý má k dispozícii. Poznamenal, že politické podmienky pre dosiahnutie dohody sa výrazne zlepšili a že verí, že členské štáty sú v poslednej etape stanovovania modalít. Na prerokovanie sa tiež mali dostať upravené verzie návrhov modalít v oblasti poľnohospodárstva a nepoľnohospodárskych výrobkov, ktoré boli založené na diskusiách prebiehajúcich od zverejnenia prvých pôvodných verzií. Po stanovení modalít by malo trvať 6 až 8 mesiacov určenie termínov ich plnenia v dvoch hlavných oblastiach a ukončenie rokovaní vo zvyšných oblastiach.

---

²⁹ <http://www.euractiv.sk/ekonomika-a-euro/clanok/rokovania-v-davose-skoncili-slubne>

³⁰ http://www.wto.org/english/news_e/news08_e/tnc_chair_report_feb08_e.htm

Najnovšie návrhy modalít v oblasti poľnohospodárstva a nepoľnohospodárskych výrobkov boli následne predložené 8. februára 2008. Na rozdiel od predchádzajúcich verzií však nepredstavovali konkrétne „návrhy“, ktoré by bolo vhodné uskutočniť. Obsahovali otázky, na ktorých by sa členovia mohli zhodnúť tak, aby prišlo k úspešnému ukončeniu kola. Boli teda založené na tom, čo bolo navrhnuté a diskutované v období predchádzajúcich siedmych rokov od začatia kola a na pripomienkach k predošlým návrhom. Ich zverejnenie spustilo ďalšiu sériu intenzívnych rokovaní v negociačných skupinách vytvorených pre každú oblasť, ktoré v súčasnosti stále prebiehajú.

Na neformálnom stretnutí Výboru pre obchodné rokovania³¹ 17. apríla 2008 Pascal Lamy potvrdil potrebu napredovania rokovaní a ich posunu na vyššiu úroveň, pretože hlavným zámerom v súčasnosti prebiehajúcich diskusií v negociačných skupinách je vytvorenie nového upraveného textu. Hlavným cieľom je pripraviť formálne ustanovenie modalít v oblasti poľnohospodárstva a nepoľnohospodárskej produkcie (upravené texty boli očakávané na konci apríla 2008), ale zároveň zaistiť pokrok v jednaniach ohľadne zvyšných tém. Jedná sa o tzv. horizontálny proces. Zdôraznil tiež nutnosť rýchleho konania, ak má byť splnený predpoklad ukončenia súčasného kola rokovaní do konca roku 2008.

---

³¹ http://www.wto.org/english/news_e/news08_e/tnc_17apr08_e.htm

Záver

Na základe poznatkov zhrnutých v mojej práci môžem skonštatovať, že vývoj mnohostranných rokovaní o liberalizácii obchodu vo WTO je čoraz komplikovanejší, pretože jednotlivé skupiny členov zastávajú v mnohých oblastiach značne rozdielne stanoviská, a preto je mimoriadne obtiažne dosiahnuť konsenzuálnu zhadu, ktorá je nutná k úspešnému ukončeniu kola. Kým na začiatku katarského kola prevládali optimistické očakávania o zvýšení globálnych ekonomických príjmov dosiahnutom prostredníctvom ďalšej liberalizácie svetového obchodu, jeho aktuálne fázy sa nesú skôr v pesimistickom duchu, pretože dochádzalo k odkladu, pozastavovaniu a dokonca krachu jednaní, aj napriek mnohokrát prejavenej vôli členských štátov doviest' ich do úspešného konca.

Rozvojová agenda z Dauhá priniesla okrem tradičných oblastí (ako napr. znižovanie ciel) aj nové témy (obchod a životné prostredie, hospodárska súťaž, uľahčovanie obchodu, elektronický obchod, malé ekonomiky, obchod a transfér technológií a iné). Najpodstatnejšiu oblasť v rámci celých rokovaní ale nepochybne predstavovalo poľnohospodárstvo, ktoré bolo hlavným dôvodom rozporu jednotlivých záujmových skupín, a preto na riešení tejto problematiky závisel tiež pokrok v ostatných oblastiach. V pokročilejších fázach jednaní sa vyspelé štáty pokúšali o presadenie kompromisných riešení hlavne v otázke domácich a vývozných podpôr, ktoré deformovali tržné ceny, a tým prakticky znemožňovali prístup rozvojových krajín na vyspelé trhy s agrárnou produkciou. Rozvinuté štáty v snahe o riešenie tejto situácie ale narážali na neochotu rozvojových krajín uspokojiť sa iba s čiastočným výsledkom. Počas jednaní mnohokrát dochádzalo k vzájomnému obviňovaniu sa jednotlivých záujmových skupín. Rozvojové krajiny často vyjadrovali kritiku, že kolo, z ktorého mali získať výhody prostredníctvom zohľadnenia tzv. rozvojového aspektu, dostatočne nerešpektuje ich záujmy. Prítom stroskotaním rokovaní by najviac stratili práve oni.

Keďže jednotlivé záujmové skupiny prísľuby vlastných ústupkov podmieňovali tvorbou ústupkov zo strany zvyšných členov, vyspelé krajiny žiadali od rozvojových krajín uľahčenie prístupu na ich trhy s nepoľnohospodárskou produkciou prostredníctvom zníženia protekcionistických ciel. Rozvojové krajiny sa

boli ochotné k tomuto sľubu zaviazat' iba v prípade pokroku v riešení otázky poľnohospodárstva. K diskusiám o zvyšných stanovených témach častokrát vôbec neprišlo a rokovania pripomínali začarovaný kruh, z ktorého nebolo možné nájsť východisko. Preto je hlavným snahou súčasných rokovaní tzv. horizontálny proces, ktorý by mal zabezpečiť ustanovenie modalít v oblasti poľnohospodárstva a nepoľnohospodárskej produkcie, ale zároveň zaistenie pokroku v jednaniach ohľadne zvyšných tém. V pokročilejších fázach rokovaní sa diskusie odohrávali hlavne v rámci menších negociačných skupín a snaha o rýchle ukončenie kola mala tiež za následok postupné vylučovanie niektorých riešených otázok a zužovanie ich rozsahu. Návrh, o ktorom sa momentálne rokuje teda obsahuje otázky, v riešení ktorých by sa členovia mohli prostredníctvom tvorby kompromisov zhodnúť a úspešne tak ukončiť už sedem rokov trvajúce katarské kolo.

Napriek tomu, že už ministerská deklarácia z Dauhá schválila presný harmonogram plnenia jednotlivých cieľov, typickým znakom nového kola rokovaní sa stalo neustále presúvanie stanovených termínov, a tým aj odkladanie predpokladaného ukončenia rokovaní. Dôležitý prielom vo vývoji mnohostranných rokovaní vzhľadom na predpokladaný dátum ukončenia kola predstavovala Ministerská konferencia v Cancúne. Od jej úspešnosti záviselo dosiahnutie konečného výsledku rokovaní v pôvodne stanovenom termíne. Tá sa však kvôli problematickým jednaniam skončila krachom a rokovania sa podarilo obnoviť až prijatím rámcovej dohody stanovujúcej ďalší postup. Vo vývoji liberalizácie svetového obchodu tak nedošlo k výraznému posunu, ale prijatá dohoda umožnila aspoň ďalšie pokračovanie rokovaní. Tento krok bol podstatný hlavne z hľadiska WTO ako organizácie, ktorej pozícia by pozastavením alebo krachom jednaní bola v medzinárodnom obchode vážne ohrozená a mohlo by prísť k preferovaniu bilaterálnej formy dohôd pred multilaterálnou. V ďalšom vývoji zohrávali čoraz väčšiu úlohu neformálne stretnutia členov na politickej úrovni, na ktorých preukazovali ochotu pokračovať v jednaniach a dosiahnuť výsledok, čo bolo v tomto pre samotné jednania nepriaznivom období dôležité. Tie ale po dlhý čas viac menej stagnujú, a tým za vyjadrenou politickou vôľou zaostávajú.

Použité zdroje

- [1] BBC Czech: Obchodní dohoda WTO bude mít dvouletý skluz, 16. december 2003, [on-line].
http://www.bbc.co.uk/czech/worldnews/story/2003/12/031216_wto_pckg.shtml
- [2] BĚLOHUBEK, IVO; CHLEBEČEK, TOMÁŠ; EHL, MARTIN; KONEČNÝ, MARTIN; LEBEDA, PETR: Světový obchod, 27. december 2005, [on-line].
<http://www.rozvojovka.cz/index.php?id=226&idArt=20>
- [3] Business Info: Zemědělství ve Světové obchodní organizaci (World Trade Organization – WTO), 17. február 2006, [on-line].
<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/pravni-prostredi-celní-problematika/zemedelstvi-ve-wto/1000487/39077/>
- [4] Business Info: Mnohostranná jednání o liberalizaci obchodu ve Světové obchodní organizaci, 23. október 2007, [on-line].
<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/statni-podpora-exportu/jednani-liberalizace-obchodu-wto/1000485/46222/>
- [5] DEVEČKA, ANDREJ: Masové protesty proti zasedání WTO v Hongkongu, 22. december 2005, [on-line].
<http://zpravodajstvi.ecn.cz/index.stm?x=1102923>
- [6] EurActiv: Davos pomohol globálnym obchodným rokovaniam, 30. január 2007, [on-line].
<http://www.euractiv.sk/ekonomika-a-euro/clanok/davos-pomohol-globalnym-obchodnym-rokovaniam>
- [7] EurActiv: Rokovania v Davose skončili sľubne, 28. január 2008, [on-line].
<http://www.euractiv.sk/ekonomika-a-euro/clanok/rokovania-v-davose-skoncili-sľubne>
- [8] EuroInfo: Svetová obchodná organizácia - World Trade Organization (WTO), 22. február 2007, [on-line].
<http://www.euroinfo.gov.sk/index/go.php?id=213>
- [9] FINANCIAL TIMES: Dohské kolo: je čas rozhodnutí, 30. jún 2006, [on-line].
<http://ekonomika.etrend.sk/71504/svetova-ekonomika/dohske-kolo-je-cas-rozhodnuti>

- [10] Inzertní příloha Revue Politika: EPP-ED a liberalizace světového obchodu, leden 2005, [on-line].
<http://www.cdk.cz/pdf/eu/epp-ed-a-liberalizace-svetoveho-obchodu.pdf?PHPSESSID=e>
- [11] Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky: Rozvojová agenda z Dohy (DDA), [on-line].
<http://www.economy.gov.sk/index/go.php?id=2972>
- [12] Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky: Ministerská konferencia Doha 2001, [on-line].
<http://www.economy.gov.sk/index/tlac.php?id=1687&id=1687&idm=1>
- [13] Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky: Aktuálne rokovania o liberalizácii obchodu s nepoľnohospodárskymi výrobkami (NAMA) , [on-line].
<http://www.economy.gov.sk/index/tlac.php?id=1702&id=1702&idm=1>
- [14] Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky: Uľahčovanie obchodu, [on-line].
<http://www.hospodarstvo.gov.sk/index/go.php?id=1751>
- [15] Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky: Ministerská konferencia Kankún, Mexiko 2003, [on-line].
<http://www.economy.gov.sk/index/go.php?id=1672>
- [16] Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky: Informácia k V. Ministerskej konferencii WTO, ktorá sa uskutoční v dňoch 10. – 14. septembra 2003 v Kankúne, Mexiko, [on-line].
<http://www.economy.gov.sk/pk/1572-2003-001/ma.htm>
- [17] Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky: Začala VI. Ministerska konferencia Svetovej obchodnej organizácie (WTO) v Hongkongu, [on-line].
<http://www.economy.gov.sk/index/go.php?id=8&idm=0&prm1=1&prm2=298&rok=2005&mesiac=0&den=0>
- [18] Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky: VI. Ministerská konferencia Svetovej obchodnej organizácie (WTO) prijala deklaráciu, [on-line].
<http://www.economy.gov.sk/index/go.php?id=8&idm=0&prm1=1&prm2=301&rok=2005&mesiac=0&den=0>
- [19] Ministerstvo průmyslu a obchodu: Služby ve WTO, 18. apríl 2008, [on-line].
<http://www.mpo.cz/dokument7878.html>
- [20] Ministerstvo průmyslu a obchodu: Jednání o pravidlech v rámci WTO, 22. apríl 2008, [on-line].
<http://www.mpo.cz/dokument7742.html>

- [21] Ministerstvo průmyslu a obchodu: Nezemědělské výrobky ve WTO, 24. apríl 2008, [on-line].
<http://www.mpo.cz/dokument7903.html>
- [22] Ministerstvo průmyslu a obchodu: Základní informace k WTO a DDA, 24. apríl 2008, [on-line].
<http://www.mpo.cz/dokument7894.html>
- [23] Ministerstvo průmyslu a obchodu: Přehled dosud uskutečněných Konferencí ministrů WTO, 9. január 2006, [on-line].
<http://www.mpo.cz/dokument7896.html>
- [24] Ministerstvo průmyslu a obchodu: Výsledky VI. Konference ministrů Světové obchodní organizace v Hongkongu, 16. január 2006, [on-line].
<http://www.mpo.cz/dokument5913.html>
- [25] Ministerstvo průmyslu a obchodu: Prohlášení Ministerstva průmyslu a obchodu ČR k přerušení jednání o Rozvojovém programu z Dohá ve WTO, 26. júl 2006, [on-line].
<http://www.mpo.cz/dokument20139.html>
- [26] Ministerstvo zahraničních věcí České republiky: Obchodní aspekty práv k duševnímu vlastnictví, [on-line].
<http://www.mzv.cz/servis/soubor.asp?id=13071>
- [27] Ministerstvo zemědělství České republiky: Světová obchodní organizace (WTO), 7. február 2006, [on-line].
<http://www.mze.cz/Index.aspx?ch=72&typ=1&val=37604&ids=0>
- [28] PRESSBURG, ADRIAN PETER: Veľkým vo WTO chýbala vôľa k dohode, 4. august 2006, [on-line].
<http://ekonomika.etrend.sk/73249/svetova-ekonomika/velkym-vo-wto-chybalavola-k-dohode>
- [29] SCHÖNWIESNER, ROMAN: Ministri v Dohe odštartovali nové kolo rokovaní o liberalizácii obchodu, 5. december 2001, [on-line].
<http://ekonomika.etrend.sk/13578/svetova-ekonomika/ministri-v-dohedostartovali-nove-kolo-rokovani-o-liberalizacii-obchodu>
- [30] SCHÖNWIESNER, ROMAN: Liberalizácia obchodu narazila na hranice záujmov, 20. november 2003, [on-line].
<http://ekonomika.etrend.sk/29521/svetova-ekonomika/liberalizacia-obchodunarazila-na-hranice-zaujmov-komentar>

- [31] SLOVÁK, KRISTIÁN: Fiasko obchodných rokovaní v Cancúne, 22. september 2003, [on-line].
<http://ekonomika.etrend.sk/27750/svetova-ekonomika/fiasko-obchodnych-rokovani-v-cancune>
- [32] SLOVÁK, KRISTIÁN: Nad voľnejším svetovým obchodom stále visí agrootáznik, 3. august 2004, [on-line].
<http://ekonomika.etrend.sk/36775/svetova-ekonomika/nad-volnejším-svetovym-obchodom-stale-visi-agrootaznik>
- [33] SLOVÁK, KRISTIÁN: Dohoda zachránila WTO, 5. august 2004, [on-line].
<http://ekonomika.etrend.sk/36922/svetova-ekonomika/dohoda-zachranila-wto-komentar>
- [34] Stálá mise ČR při Evropské úřadovně OSN v Ženevě: Přehled hlavních seskupení operujících v rámci WTO, [on-line].
<http://www.czechembassy.org/wwwo/default.asp?id=49887&ido=7180&idj=1&amb=115&ParentIDO>
- [35] Stálá mise ČR při Evropské uradovně OSN v Ženevě: Přehled pojmů WTO, [on-line].
<http://www.czechembassy.org/wwwo/default.asp?id=49889&ido=7180&idj=1&amb=115&ParentIDO>
- [36] Úřad vlády Slovenskej republiky: Správa o priebehu a výsledkoch IV. Ministerskej konferencie WTO v Katare, [on-line].
[www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/A117185C1932B667C1256B51003778EA/\\$FILE/Vlastný%20materiál.rtf](http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/A117185C1932B667C1256B51003778EA/$FILE/Vlastný%20materiál.rtf)
- [37] Úřad vlády Slovenskej republiky: Informácia o priebehu a výsledkoch VI. Ministerskej konferencie WTO v Hongkongu, [on-line].
[http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/C54BDAAEA03A32A7C125711C00351DE7/\\$FILE/Zdroj.html](http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/C54BDAAEA03A32A7C125711C00351DE7/$FILE/Zdroj.html)
- [38] World Trade Organization: Briefing notes on the Ministerial and the main issues, [on-line].
http://www.wto.org/english/thewto_e/minist_e/min05_e/brief_e/brief00_e.htm
- [39] World Trade Organization: The Doha Ministerial: culmination of a two-year process, [on-line].
http://www.wto.org/english/thewto_e/minist_e/min01_e/brief_e/brief02_e.htm
- [40] World Trade Organization: The Doha implementation decision explained, [on-line].
http://www.wto.org/english/tratop_e/dda_e/implem_explained_e.htm

- [41] World Trade Organization: The Fifth WTO Ministerial Conference, [on-line].
http://www.wto.org/english/thewto_e/minist_e/min03_e/min03_e.htm
- [42] World Trade Organization: The July 2004 package, [on-line].
http://www.wto.org/english/tratop_e/dda_e/dda_package_july04_e.htm
- [43] World Trade Organization: Lamy signals start of “horizontal process” in negotiations, 17. april 2008, [on-line].
http://www.wto.org/english/news_e/news08_e/tnc_17apr08_e.htm

Príloha 1

DOHA WORK PROGRAMME

Ministerial Declaration

Adopted on 18 December 2005

1. We reaffirm the Declarations and Decisions we adopted at Doha, as well as the Decision adopted by the General Council on 1 August 2004, and our full commitment to give effect to them. We renew our resolve to complete the Doha Work Programme fully and to conclude the negotiations launched at Doha successfully in 2006.

2. We emphasize the central importance of the development dimension in every aspect of the Doha Work Programme and recommit ourselves to making it a meaningful reality, in terms both of the results of the negotiations on market access and rule-making and of the specific development-related issues set out below.

3. In pursuance of these objectives, we agree as follows:

*Agriculture
negotiations*

4. We reaffirm our commitment to the mandate on agriculture as set out in paragraph 13 of the Doha Ministerial Declaration and to the Framework adopted by the General Council on 1 August 2004. We take note of the report by the Chairman of the Special Session on his own responsibility (TN/AG/21, contained in Annex A). We welcome the progress made by the Special Session of the Committee on Agriculture since 2004 and recorded therein.

5. On domestic support, there will be three bands for reductions in Final Bound Total AMS and in the overall cut in trade-distorting domestic support, with higher linear cuts in higher bands. In both cases, the Member with the highest level of permitted support will be in the top band, the two Members with the second and third highest levels of support will be in the middle band and all other Members, including all developing country Members, will be in the bottom band. In addition, developed country Members in the lower bands with high relative levels of Final Bound Total AMS will make an additional effort in AMS reduction. We also note that there has been some convergence concerning the reductions in Final Bound Total AMS, the overall cut in trade-distorting domestic support and in both product-specific and non product-specific *de minimis* limits. Disciplines will be developed to achieve effective cuts in trade-

distorting domestic support consistent with the Framework. The overall reduction in trade-distorting domestic support will still need to be made even if the sum of the reductions in Final Bound Total AMS, *de minimis* and Blue Box payments would otherwise be less than that overall reduction. Developing country Members with no AMS commitments will be exempt from reductions in *de minimis* and the overall cut in trade-distorting domestic support. Green Box criteria will be reviewed in line with paragraph 16 of the Framework, *inter alia*, to ensure that programmes of developing country Members that cause not more than minimal trade-distortion are effectively covered.

6. We agree to ensure the parallel elimination of all forms of export subsidies and disciplines on all export measures with equivalent effect to be completed by the end of 2013. This will be achieved in a progressive and parallel manner, to be specified in the modalities, so that a substantial part is realized by the end of the first half of the implementation period. We note emerging convergence on some elements of disciplines with respect to export credits, export credit guarantees or insurance programmes with repayment periods of 180 days and below. We agree that such programmes should be self-financing, reflecting market consistency, and that the period should be of a sufficiently short duration so as not to effectively circumvent real commercially-oriented discipline. As a means of ensuring that trade-distorting practices of STEs are eliminated, disciplines relating to exporting STEs will extend to the future use of monopoly powers so that such powers cannot be exercised in any way that would circumvent the direct disciplines on STEs on export subsidies, government financing and the underwriting of losses. On food aid, we reconfirm our commitment to maintain an adequate level and to take into account the interests of food aid recipient countries. To this end, a "safe box" for bona fide food aid will be provided to ensure that there is no unintended impediment to dealing with emergency situations. Beyond that, we will ensure elimination of commercial displacement. To this end, we will agree effective disciplines on in-kind food aid, monetization and re-exports so that there can be no loop-hole for continuing export subsidization. The disciplines on export credits, export credit guarantees or insurance programmes, exporting state trading enterprises and food aid will be completed by 30 April 2006 as part of the modalities, including appropriate provision in favour of least-developed and net food-importing developing countries as provided for in paragraph 4 of the Marrakesh Decision. The date above for the elimination of all forms of export subsidies, together with the agreed progressivity and parallelism, will be confirmed only upon the completion of the modalities. Developing country Members will continue to benefit from the provisions of Article 9.4 of the Agreement on Agriculture for five years after the end-

date for elimination of all forms of export subsidies.

7. On market access, we note the progress made on *ad valorem* equivalents. We adopt four bands for structuring tariff cuts, recognizing that we need now to agree on the relevant thresholds – including those applicable for developing country Members. We recognize the need to agree on treatment of sensitive products, taking into account all the elements involved. We also note that there have been some recent movements on the designation and treatment of Special Products and elements of the Special Safeguard Mechanism. Developing country Members will have the flexibility to self-designate an appropriate number of tariff lines as Special Products guided by indicators based on the criteria of food security, livelihood security and rural development. Developing country Members will also have the right to have recourse to a Special Safeguard Mechanism based on import quantity and price triggers, with precise arrangements to be further defined. Special Products and the Special Safeguard Mechanism shall be an integral part of the modalities and the outcome of negotiations in agriculture.

8. On other elements of special and differential treatment, we note in particular the consensus that exists in the Framework on several issues in all three pillars of domestic support, export competition and market access and that some progress has been made on other special and differential treatment issues.

9. We reaffirm that nothing we have agreed here compromises the agreement already reflected in the Framework on other issues including tropical products and products of particular importance to the diversification of production from the growing of illicit narcotic crops, long-standing preferences and preference erosion.

10. However, we recognize that much remains to be done in order to establish modalities and to conclude the negotiations. Therefore, we agree to intensify work on all outstanding issues to fulfil the Doha objectives, in particular, we are resolved to establish modalities no later than 30 April 2006 and to submit comprehensive draft Schedules based on these modalities no later than 31 July 2006.

Cotton 11. We recall the mandate given by the Members in the Decision adopted by the General Council on 1 August 2004 to address cotton ambitiously, expeditiously and specifically, within the agriculture negotiations in relation to all trade-distorting policies affecting the sector in all three pillars of market access, domestic support and export competition, as specified in the Doha text and the July 2004 Framework text. We note the work already

undertaken in the Sub-Committee on Cotton and the proposals made with regard to this matter. Without prejudice to Members' current WTO rights and obligations, including those flowing from actions taken by the Dispute Settlement Body, we reaffirm our commitment to ensure having an explicit decision on cotton within the agriculture negotiations and through the Sub-Committee on Cotton ambitiously, expeditiously and specifically as follows:

- All forms of export subsidies for cotton will be eliminated by developed countries in 2006.
- On market access, developed countries will give duty and quota free access for cotton exports from least-developed countries (LDCs) from the commencement of the implementation period.
- Members agree that the objective is that, as an outcome for the negotiations, trade distorting domestic subsidies for cotton production be reduced more ambitiously than under whatever general formula is agreed and that it should be implemented over a shorter period of time than generally applicable. We commit ourselves to give priority in the negotiations to reach such an outcome.

12. With regard to the development assistance aspects of cotton, we welcome the Consultative Framework process initiated by the Director-General to implement the decisions on these aspects pursuant to paragraph 1.b of the Decision adopted by the General Council on 1 August 2004. We take note of his Periodic Reports and the positive evolution of development assistance noted therein. We urge the Director-General to further intensify his consultative efforts with bilateral donors and with multilateral and regional institutions, with emphasis on improved coherence, coordination and enhanced implementation and to explore the possibility of establishing through such institutions a mechanism to deal with income declines in the cotton sector until the end of subsidies. Noting the importance of achieving enhanced efficiency and competitiveness in the cotton producing process, we urge the development community to further scale up its cotton-specific assistance and to support the efforts of the Director-General. In this context, we urge Members to promote and support South-South cooperation, including transfer of technology. We welcome the domestic reform efforts by African cotton producers aimed at enhancing productivity and efficiency, and encourage them to deepen this process. We reaffirm the complementarity of the trade policy and development assistance aspects of cotton. We invite the Director-General to furnish a third Periodic Report to our next Session with updates, at appropriate intervals in the meantime, to the General Council, while keeping the Sub-Committee on Cotton fully informed of

progress. Finally, as regards follow up and monitoring, we request the Director-General to set up an appropriate follow-up and monitoring mechanism.

NAMA negotiations

13. We reaffirm our commitment to the mandate for negotiations on market access for non-agricultural products as set out in paragraph 16 of the Doha Ministerial Declaration. We also reaffirm all the elements of the NAMA Framework adopted by the General Council on 1 August 2004. We take note of the report by the Chairman of the Negotiating Group on Market Access on his own responsibility (TN/MA/16, contained in Annex B). We welcome the progress made by the Negotiating Group on Market Access since 2004 and recorded therein.

14. We adopt a Swiss Formula with coefficients at levels which shall *inter alia*:

- Reduce or as appropriate eliminate tariffs, including the reduction or elimination of tariff peaks, high tariffs and tariff escalation, in particular on products of export interest to developing countries; and
- Take fully into account the special needs and interests of developing countries, including through less than full reciprocity in reduction commitments.

We instruct the Negotiating Group to finalize its structure and details as soon as possible.

15. We reaffirm the importance of special and differential treatment and less than full reciprocity in reduction commitments, including paragraph 8 of the NAMA Framework, as integral parts of the modalities. We instruct the Negotiating Group to finalize its details as soon as possible.

16. In furtherance of paragraph 7 of the NAMA Framework, we recognize that Members are pursuing sectoral initiatives. To this end, we instruct the Negotiating Group to review proposals with a view to identifying those which could garner sufficient participation to be realized. Participation should be on a non-mandatory basis.

17. For the purpose of the second indent of paragraph 5 of the NAMA Framework, we adopt a non-linear mark-up approach to establish base rates for commencing tariff reductions. We instruct the Negotiating Group to finalize its details as soon as possible.

18. We take note of the progress made to convert non *ad valorem* duties to *ad valorem* equivalents on the basis of an agreed methodology as contained in JOB(05)/166/Rev.1.

19. We take note of the level of common understanding reached on the issue of product coverage and direct the Negotiating Group to resolve differences on the limited issues that remain as quickly as possible.

20. As a supplement to paragraph 16 of the NAMA Framework, we recognize the challenges that may be faced by non-reciprocal preference beneficiary Members as a consequence of the MFN liberalization that will result from these negotiations. We instruct the Negotiating Group to intensify work on the assessment of the scope of the problem with a view to finding possible solutions.

21. We note the concerns raised by small, vulnerable economies, and instruct the Negotiating Group to establish ways to provide flexibilities for these Members without creating a sub-category of WTO Members.

22. We note that the Negotiating Group has made progress in the identification, categorization and examination of notified NTBs. We also take note that Members are developing bilateral, vertical and horizontal approaches to the NTB negotiations, and that some of the NTBs are being addressed in other fora including other Negotiating Groups. We recognize the need for specific negotiating proposals and encourage participants to make such submissions as quickly as possible.

23. However, we recognize that much remains to be done in order to establish modalities and to conclude the negotiations. Therefore, we agree to intensify work on all outstanding issues to fulfil the Doha objectives, in particular, we are resolved to establish modalities no later than 30 April 2006 and to submit comprehensive draft Schedules based on these modalities no later than 31 July 2006.

*Balance between
Agriculture and
NAMA*

24. We recognize that it is important to advance the development objectives of this Round through enhanced market access for developing countries in both Agriculture and NAMA. To that end, we instruct our negotiators to ensure that there is a comparably high level of ambition in market access for Agriculture and NAMA. This ambition is to be achieved in a balanced and proportionate manner consistent with the principle of special and differential treatment.

*Services
negotiations*

25. The negotiations on trade in services shall proceed to their conclusion with a view to promoting the economic growth of all trading partners and the development of developing and least-developed countries, and with due respect for the right of

Members to regulate. In this regard, we recall and reaffirm the objectives and principles stipulated in the GATS, the Doha Ministerial Declaration, the Guidelines and Procedures for the Negotiations on Trade in Services adopted by the Special Session of the Council for Trade in Services on 28 March 2001 and the Modalities for the Special Treatment for Least-Developed Country Members in the Negotiations on Trade in Services adopted on 3 September 2003, as well as Annex C of the Decision adopted by the General Council on 1 August 2004.

26. We urge all Members to participate actively in these negotiations towards achieving a progressively higher level of liberalization of trade in services, with appropriate flexibility for individual developing countries as provided for in Article XIX of the GATS. Negotiations shall have regard to the size of economies of individual Members, both overall and in individual sectors. We recognize the particular economic situation of LDCs, including the difficulties they face, and acknowledge that they are not expected to undertake new commitments.

27. We are determined to intensify the negotiations in accordance with the above principles and the Objectives, Approaches and Timelines set out in Annex C to this document with a view to expanding the sectoral and modal coverage of commitments and improving their quality. In this regard, particular attention will be given to sectors and modes of supply of export interest to developing countries.

Rules negotiations 28. We recall the mandates in paragraphs 28 and 29 of the Doha Ministerial Declaration and reaffirm our commitment to the negotiations on rules, as we set forth in Annex D to this document.

TRIPS negotiations 29. We take note of the report of the Chairman of the Special Session of the Council for TRIPS setting out the progress in the negotiations on the establishment of a multilateral system of notification and registration of geographical indications for wines and spirits, as mandated in Article 23.4 of the TRIPS Agreement and paragraph 18 of the Doha Ministerial Declaration, contained in document TN/IP/14, and agree to intensify these negotiations in order to complete them within the overall time-frame for the conclusion of the negotiations that were foreseen in the Doha Ministerial Declaration.

Environment negotiations 30. We reaffirm the mandate in paragraph 31 of the Doha Ministerial Declaration aimed at enhancing the mutual supportiveness of trade and environment and welcome the significant work undertaken in the Committee on Trade and Environment (CTE) in Special Session. We instruct Members to

intensify the negotiations, without prejudging their outcome, on all parts of paragraph 31 to fulfil the mandate.

31. We recognize the progress in the work under paragraph 31(i) based on Members' submissions on the relationship between existing WTO rules and specific trade obligations set out in multilateral environmental agreements (MEAs). We further recognize the work undertaken under paragraph 31(ii) towards developing effective procedures for regular information exchange between MEA Secretariats and the relevant WTO committees, and criteria for the granting of observer status.

32. We recognize that recently more work has been carried out under paragraph 31(iii) through numerous submissions by Members and discussions in the CTE in Special Session, including technical discussions, which were also held in informal information exchange sessions without prejudice to Members' positions. We instruct Members to complete the work expeditiously under paragraph 31(iii).

Trade Facilitation negotiations

33. We recall and reaffirm the mandate and modalities for negotiations on Trade Facilitation contained in Annex D of the Decision adopted by the General Council on 1 August 2004. We note with appreciation the report of the Negotiating Group, attached in Annex E to this document, and the comments made by our delegations on that report as reflected in document TN/TF/M/11. We endorse the recommendations contained in paragraphs 3, 4, 5, 6 and 7 of the report.

DSU negotiations

34. We take note of the progress made in the Dispute Settlement Understanding negotiations as reflected in the report by the Chairman of the Special Session of the Dispute Settlement Body to the Trade Negotiations Committee (TNC) and direct the Special Session to continue to work towards a rapid conclusion of the negotiations.

S&D treatment

35. We reaffirm that provisions for special and differential (S&D) treatment are an integral part of the WTO Agreements. We renew our determination to fulfil the mandate contained in paragraph 44 of the Doha Ministerial Declaration and in the Decision adopted by the General Council on 1 August 2004, that all S&D treatment provisions be reviewed with a view to strengthening them and making them more precise, effective and operational.

36. We take note of the work done on the Agreement-specific proposals, especially the five LDC proposals. We agree to adopt the decisions contained in Annex F to this document. However, we also recognize that substantial work still remains to be done.

We commit ourselves to address the development interests and concerns of developing countries, especially the LDCs, in the multilateral trading system, and we recommit ourselves to complete the task we set ourselves at Doha. We accordingly instruct the Committee on Trade and Development in Special Session to expeditiously complete the review of all the outstanding Agreement-specific proposals and report to the General Council, with clear recommendations for a decision, by December 2006.

37. We are concerned at the lack of progress on the Category II proposals that had been referred to other WTO bodies and negotiating groups. We instruct these bodies to expeditiously complete the consideration of these proposals and report periodically to the General Council, with the objective of ensuring that clear recommendations for a decision are made no later than December 2006. We also instruct the Special Session to continue to coordinate its efforts with these bodies, so as to ensure that this work is completed on time.

38. We further instruct the Special Session, within the parameters of the Doha mandate, to resume work on all other outstanding issues, including on the cross-cutting issues, the monitoring mechanism, and the incorporation of S&D treatment into the architecture of WTO rules, and report on a regular basis to the General Council.

Implementation

39. We reiterate the instruction in the Decision adopted by the General Council on 1 August 2004 to the TNC, negotiating bodies and other WTO bodies concerned to redouble their efforts to find appropriate solutions as a priority to outstanding implementation-related issues. We take note of the work undertaken by the Director-General in his consultative process on all outstanding implementation issues under paragraph 12(b) of the Doha Ministerial Declaration, including on issues related to the extension of the protection of geographical indications provided for in Article 23 of the TRIPS Agreement to products other than wines and spirits and those related to the relationship between the TRIPS Agreement and the Convention on Biological Diversity. We request the Director-General, without prejudice to the positions of Members, to intensify his consultative process on all outstanding implementation issues under paragraph 12(b), if need be by appointing Chairpersons of concerned WTO bodies as his Friends and/or by holding dedicated consultations. The Director-General shall report to each regular meeting of the TNC and the General Council. The Council shall review progress and take any appropriate action no later than 31 July 2006.

*TRIPS &
Public Health*

40. We reaffirm the importance we attach to the General

Council Decision of 30 August 2003 on the Implementation of Paragraph 6 of the Doha Declaration on the TRIPS Agreement and Public Health, and to an amendment to the TRIPS Agreement replacing its provisions. In this regard, we welcome the work that has taken place in the Council for TRIPS and the Decision of the General Council of 6 December 2005 on an Amendment of the TRIPS Agreement.

Small Economies

41. We reaffirm our commitment to the Work Programme on Small Economies and urge Members to adopt specific measures that would facilitate the fuller integration of small, vulnerable economies into the multilateral trading system, without creating a sub-category of WTO Members. We take note of the report of the Committee on Trade and Development in Dedicated Session on the Work Programme on Small Economies to the General Council and agree to the recommendations on future work. We instruct the Committee on Trade and Development, under the overall responsibility of the General Council, to continue the work in the Dedicated Session and to monitor progress of the small economies' proposals in the negotiating and other bodies, with the aim of providing responses to the trade-related issues of small economies as soon as possible but no later than 31 December 2006. We instruct the General Council to report on progress and action taken, together with any further recommendations as appropriate, to our next Session.

Trade, Debt & Finance

42. We take note of the report transmitted by the General Council on the work undertaken and progress made in the examination of the relationship between trade, debt and finance and on the consideration of any possible recommendations on steps that might be taken within the mandate and competence of the WTO as provided in paragraph 36 of the Doha Ministerial Declaration and agree that, building on the work carried out to date, this work shall continue on the basis of the Doha mandate. We instruct the General Council to report further to our next Session.

Trade & Transfer of Technology

43. We take note of the report transmitted by the General Council on the work undertaken and progress made in the examination of the relationship between trade and transfer of technology and on the consideration of any possible recommendations on steps that might be taken within the mandate of the WTO to increase flows of technology to developing countries. Recognizing the relevance of the relationship between trade and transfer of technology to the development dimension of the Doha Work Programme and building on the work carried out to date, we agree that this work shall continue on the basis of the mandate contained in paragraph 37 of the Doha Ministerial Declaration. We instruct the General Council to report further to our next Session.

- Doha paragraph 19* 44. We take note of the work undertaken by the Council for TRIPS pursuant to paragraph 19 of the Doha Ministerial Declaration and agree that this work shall continue on the basis of paragraph 19 of the Doha Ministerial Declaration and the progress made in the Council for TRIPS to date. The General Council shall report on its work in this regard to our next Session.
- TRIPS non-violation and situation complaints* 45. We take note of the work done by the Council for Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights pursuant to paragraph 11.1 of the Doha Decision on Implementation-Related Issues and Concerns and paragraph 1.h of the Decision adopted by the General Council on 1 August 2004, and direct it to continue its examination of the scope and modalities for complaints of the types provided for under subparagraphs 1(b) and 1(c) of Article XXIII of GATT 1994 and make recommendations to our next Session. It is agreed that, in the meantime, Members will not initiate such complaints under the TRIPS Agreement.
- E-commerce* 46. We take note of the reports from the General Council and subsidiary bodies on the Work Programme on Electronic Commerce, and that the examination of issues under the Work Programme is not yet complete. We agree to reinvigorate that work, including the development-related issues under the Work Programme and discussions on the trade treatment, *inter alia*, of electronically delivered software. We agree to maintain the current institutional arrangements for the Work Programme. We declare that Members will maintain their current practice of not imposing customs duties on electronic transmissions until our next Session.
- LDCs* 47. We reaffirm our commitment to effectively and meaningfully integrate LDCs into the multilateral trading system and shall continue to implement the WTO Work Programme for LDCs adopted in February 2002. We acknowledge the seriousness of the concerns and interests of the LDCs in the negotiations as expressed in the Livingstone Declaration, adopted by their Ministers in June 2005. We take note that issues of interest to LDCs are being addressed in all areas of negotiations and we welcome the progress made since the Doha Ministerial Declaration as reflected in the Decision adopted by the General Council on 1 August 2004. Building upon the commitment in the Doha Ministerial Declaration, developed-country Members, and developing-country Members declaring themselves in a position to do so, agree to implement duty-free and quota-free market access for products originating from LDCs as provided for in Annex F to this document. Furthermore, in accordance with our commitment in the Doha Ministerial Declaration, Members shall take additional measures to provide effective market access, both

at the border and otherwise, including simplified and transparent rules of origin so as to facilitate exports from LDCs. In the services negotiations, Members shall implement the LDC modalities and give priority to the sectors and modes of supply of export interest to LDCs, particularly with regard to movement of service providers under Mode 4. We agree to facilitate and accelerate negotiations with acceding LDCs based on the accession guidelines adopted by the General Council in December 2002. We commit to continue giving our attention and priority to concluding the ongoing accession proceedings as rapidly as possible. We welcome the Decision by the TRIPS Council to extend the transition period under Article 66.1 of the TRIPS Agreement. We reaffirm our commitment to enhance effective trade-related technical assistance and capacity building to LDCs on a priority basis in helping to overcome their limited human and institutional trade-related capacity to enable LDCs to maximize the benefits resulting from the Doha Development Agenda (DDA).

*Integrated
Framework*

48. We continue to attach high priority to the effective implementation of the Integrated Framework (IF) and reiterate our endorsement of the IF as a viable instrument for LDCs' trade development, building on its principles of country ownership and partnership. We highlight the importance of contributing to reducing their supply side constraints. We reaffirm our commitment made at Doha, and recognize the urgent need to make the IF more effective and timely in addressing the trade-related development needs of LDCs.

49. In this regard, we are encouraged by the endorsement by the Development Committee of the World Bank and International Monetary Fund (IMF) at its autumn 2005 meeting of an enhanced IF. We welcome the establishment of a Task Force by the Integrated Framework Working Group as endorsed by the IF Steering Committee (IFSC) as well as an agreement on the three elements which together constitute an enhanced IF. The Task Force, composed of donor and LDC members, will provide recommendations to the IFSC by April 2006. The enhanced IF shall enter into force no later than 31 December 2006.

50. We agree that the Task Force, in line with its Mandate and based on the three elements agreed to, shall provide recommendations on how the implementation of the IF can be improved, *inter alia*, by considering ways to:

1. provide increased, predictable, and additional funding on a multi-year basis;
2. strengthen the IF in-country, including through mainstreaming trade into national development plans and

poverty reduction strategies; more effective follow-up to diagnostic trade integration studies and implementation of action matrices; and achieving greater and more effective coordination amongst donors and IF stakeholders, including beneficiaries;

3. improve the IF decision-making and management structure to ensure an effective and timely delivery of the increased financial resources and programmes.

51. We welcome the increased commitment already expressed by some Members in the run-up to, and during, this Session. We urge other development partners to significantly increase their contribution to the IF Trust Fund. We also urge the six IF core agencies to continue to cooperate closely in the implementation of the IF, to increase their investments in this initiative and to intensify their assistance in trade-related infrastructure, private sector development and institution building to help LDCs expand and diversify their export base.

*Technical
Cooperation*

52. We note with appreciation the substantial increase in trade-related technical assistance since our Fourth Session, which reflects the enhanced commitment of Members to address the increased demand for technical assistance, through both bilateral and multilateral programmes. We note the progress made in the current approach to planning and implementation of WTO's programmes, as embodied in the Technical Assistance and Training Plans adopted by Members, as well as the improved quality of those programmes. We note that a strategic review of WTO's technical assistance is to be carried out by Members, and expect that in future planning and implementation of training and technical assistance, the conclusions and recommendations of the review will be taken into account, as appropriate.

53. We reaffirm the priorities established in paragraph 38 of the Doha Ministerial Declaration for the delivery of technical assistance and urge the Director-General to ensure that programmes focus accordingly on the needs of beneficiary countries and reflect the priorities and mandates adopted by Members. We endorse the application of appropriate needs assessment mechanisms and support the efforts to enhance ownership by beneficiaries, in order to ensure the sustainability of trade-related capacity building. We invite the Director-General to reinforce the partnerships and coordination with other agencies and regional bodies in the design and implementation of technical assistance programmes, so that all dimensions of trade-related capacity building are addressed, in a manner coherent with the programmes of other providers. In particular, we encourage all Members to cooperate with the International Trade Centre, which

complements WTO work by providing a platform for business to interact with trade negotiators, and practical advice for small and medium-sized enterprises (SMEs) to benefit from the multilateral trading system. In this connection, we note the role of the Joint Integrated Technical Assistance Programme (JITAP) in building the capacity of participating countries.

54. In order to continue progress in the effective and timely delivery of trade-related capacity building, in line with the priority Members attach to it, the relevant structures of the Secretariat should be strengthened and its resources enhanced. We reaffirm our commitment to ensure secure and adequate levels of funding for trade-related capacity building, including in the Doha Development Agenda Global Trust Fund, to conclude the Doha Work Programme and implement its results.

Commodity Issues

55. We recognize the dependence of several developing and least-developed countries on the export of commodities and the problems they face because of the adverse impact of the long-term decline and sharp fluctuation in the prices of these commodities. We take note of the work undertaken in the Committee on Trade and Development on commodity issues, and instruct the Committee, within its mandate, to intensify its work in cooperation with other relevant international organizations and report regularly to the General Council with possible recommendations. We agree that the particular trade-related concerns of developing and least-developed countries related to commodities shall also be addressed in the course of the agriculture and NAMA negotiations. We further acknowledge that these countries may need support and technical assistance to overcome the particular problems they face, and urge Members and relevant international organizations to consider favourably requests by these countries for support and assistance.

Coherence

56. We welcome the Director-General's actions to strengthen the WTO's cooperation with the IMF and the World Bank in the context of the WTO's Marrakesh mandate on Coherence, and invite him to continue to work closely with the General Council in this area. We value the General Council meetings that are held with the participation of the heads of the IMF and the World Bank to advance our Coherence mandate. We agree to continue building on that experience and expand the debate on international trade and development policymaking and inter-agency cooperation with the participation of relevant UN agencies. In that regard, we note the discussions taking place in the Working Group on Trade, Debt and Finance on, *inter alia*, the issue of Coherence, and look forward to any possible recommendations it may make on steps that might be taken within the mandate and competence of the WTO on this issue.

Aid for Trade

57. We welcome the discussions of Finance and Development Ministers in various fora, including the Development Committee of the World Bank and IMF, that have taken place this year on expanding Aid for Trade. Aid for Trade should aim to help developing countries, particularly LDCs, to build the supply-side capacity and trade-related infrastructure that they need to assist them to implement and benefit from WTO Agreements and more broadly to expand their trade. Aid for Trade cannot be a substitute for the development benefits that will result from a successful conclusion to the DDA, particularly on market access. However, it can be a valuable complement to the DDA. We invite the Director-General to create a task force that shall provide recommendations on how to operationalize Aid for Trade. The Task Force will provide recommendations to the General Council by July 2006 on how Aid for Trade might contribute most effectively to the development dimension of the DDA. We also invite the Director-General to consult with Members as well as with the IMF and World Bank, relevant international organisations and the regional development banks with a view to reporting to the General Council on appropriate mechanisms to secure additional financial resources for Aid for Trade, where appropriate through grants and concessional loans.

Recently-acceded Members

58. We recognize the special situation of recently-acceded Members who have undertaken extensive market access commitments at the time of accession. This situation will be taken into account in the negotiations.

Accessions

We reaffirm our strong commitment to making the WTO truly global in scope and membership. We welcome those new Members who have completed their accession processes since our last Session, namely Nepal, Cambodia and Saudi Arabia. We note with satisfaction that Tonga has completed its accession negotiations to the WTO. These accessions further strengthen the rules-based multilateral trading system. We continue to attach priority to the 29 ongoing accessions with a view to concluding them as rapidly and smoothly as possible. We stress the importance of facilitating and accelerating the accession negotiations of least-developed countries, taking due account of the guidelines on LDC accession adopted by the General Council in December 2002.

Príloha 2

Členské štáty WTO (k 27. júlu 2007) a dátum ich vstupu

Albánsko	8. september 2000
Angola	23. november 1996
Antigua a Barbuda	1. január 1995
Argentína	1. január 1995
Arménsko	5. február 2003
Austrália	1. január 1995
Bahrajn	1. január 1995
Bangladéš	1. január 1995
Barbados	1. január 1995
Belgicko	1. január 1995
Belize	1. január 1995
Benin	22. február 1996
Bolívia	12. september 1995
Botswana	31. máj 1995
Brazília	1. január 1995
Brunej	1. január 1995
Bulharsko	1. december 1996
Burkina Faso	3. jún 1995
Burundi	23. júl 1995
Costa Rica	1. január 1995
Côte d'Ivoire	1. január 1995
Cyprus	30. júl 1995
Čad	19. október 1996
Česká republika	1. január 1995
Čína	11. december 2001
Dánsko	1. január 1995
Demokratická republika Kongo	1. január 1997
Dominika	1. január 1995
Dominikánska republika	9. marec 1995
Džibuti	31. máj 1995
Ekvádor	21. január 1996
Egypt	30. jún 1995
Estónsko	13. november 1999
Európske spoločenstvo	1. január 1995
Fidži	14. január 1996
Filipíny	1. január 1995
Fínsko	1. január 1995
Francúzsko	1. január 1995
Gabon	1. január 1995
Gambia	23. október 1996
Ghana	1. január 1995

Grécko	1. január 1995
Grenada	22. február 1996
Gruzínsko	14. jún 2000
Guatemala	21. júl 1995
Guinea	25. október 1995
Guinea Bissau	31. máj 1995
Guyana	1. január 1995
Haiti	30. január 1996
Holandsko	1. január 1995
Honduras	1. január 1995
Hongkong, Čína	1. január 1995
Chile	1. január 1995
Chorvátsko	30. november 2000
India	1. január 1995
Indonézia	1. január 1995
Írsko	1. január 1995
Island	1. január 1995
Izrael	21. apríl 1995
Jamajka	9. marec 1995
Japonsko	1. január 1995
Jordánsko	11. apríl 2000
Juhoafrická republika	1. január 1995
Kambodža	13. október 2004
Kamerun	13. december 1995
Kanada	1. január 1995
Katar	13. január 1996
Keňa	1. január 1995
Kolombia	30. apríl 1995
Kongo	27. marec 1997
Kórejská republika	1. január 1995
Kuba	20. apríl 1995
Kuvajt	1. január 1995
Kyrgyzská republika	20. december 1998
Lesotho	31. máj 1995
Lichtenštajnsko	1. september 1995
Litva	31. máj 2001
Lotyšsko	10. február 1999
Luxemburgsko	1. január 1995
Macao, Čína	1. január 1995
Macedónsko	4. apríl 2003
Madagaskar	17. november 1995
Maďarsko	1. január 1995
Malawi	31. máj 1995
Malajzia	1. január 1995
Maledivy	31. máj 1995
Mali	31. máj 1995
Malta	1. január 1995
Maroko	1. január 1995

Mauritánia	31. máj 1995
Maurícius	1. január 1995
Mexiko	1. január 1995
Mjanmarsko	1. január 1995
Moldavsko	26. júl 2001
Mongolsko	29. január 1997
Mozambik	26. august 1995
Namíbia	1. január 1995
Nemecko	1. január 1995
Nepál	23. apríl 2004
Nikaragua	3. september 1995
Niger	13. december 1996
Nigéria	1. január 1995
Nórsko	1. január 1995
Nový Zéland	1. január 1995
Omán	9. november 2000
Pakistan	1. január 1995
Panama	6. september 1997
Papua Nová Guinea	9. jún 1996
Paraguaj	1. január 1995
Peru	1. január 1995
Poľsko	1. Júl 1995
Portugalsko	1. január 1995
Rakúsko	1. január 1995
Rumunsko	1. január 1995
Rwanda	22. máj 1996
Salvádor	7. máj 1995
Saudská Arábia	11. december 2005
Senegal	1. január 1995
Sierra Leone	23. júl 1995
Singapúr	1. január 1995
Slovenská republika	1. január 1995
Slovinsko	30. júl 1995
Spojené arabské emiráty	10. apríl 1996
Spojené štáty americké	1. január 1995
Srí Lanka	1. január 1995
Stredoafrická republika	31. máj 1995
Surinam	1. január 1995
Svazilsko	1. január 1995
Svätý Kryštof a Nevis	21. február 1996
Svätá Lucia	1. január 1995
Svätý Vincent a Grenadíny	1. január 1995
Šalamúnove ostrovy	26. júl 1996
Španielsko	1. január 1995
Švédsko	1. január 1995
Švajčiarsko	1. júl 1995
Tajpej	1. január 2002
Taliansko	1. január 1995
Tanzánia	1. január 1995

Thajsko	1. január 1995
Togo	31. máj 1995
Tonga	27. júl 2007
Trinidad a Tobago	1. marec 1995
Tunisko	29. marec 1995
Turecko	26. marec 1995
Uganda	1. január 1995
Uruguaj	1. január 1995
Veľká Británia	1. január 1995
Venezuela	1. január 1995
Vietnam	11. január 2007
Zambia	1. január 1995
Zimbabwe	5. marec 1995

Obrázková príloha

Ministerská konferencia v Hongkongu – 13.12.2005 – Plenárne zasadanie

Ministerská konferencia v Hongkongu – 15.12.2005 – Stretnutie Generálneho riaditeľa s predstaviteľmi najmenej rozvinutých krajín (LDCs)

Ministerská konferencia v Hongkongu – 18.12.2005 – Delegácia EÚ odchádza z nočných rokovaní

Ministerská konferencia v Hongkongu – 18.12.2005 – Návrhy ministerskej deklarácie

Ministerská konferencia v Hongkongu – 18.12.2005 – Rozdeľovanie návrhov deklarácie